Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

22-йил чиқиши.

№ 133 (5482).

9 июль

чоршанба

1975 йил.

Баҳоси 2 тийин

КЕЧА МОСКВАДА СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ ОЧИЛДИ.

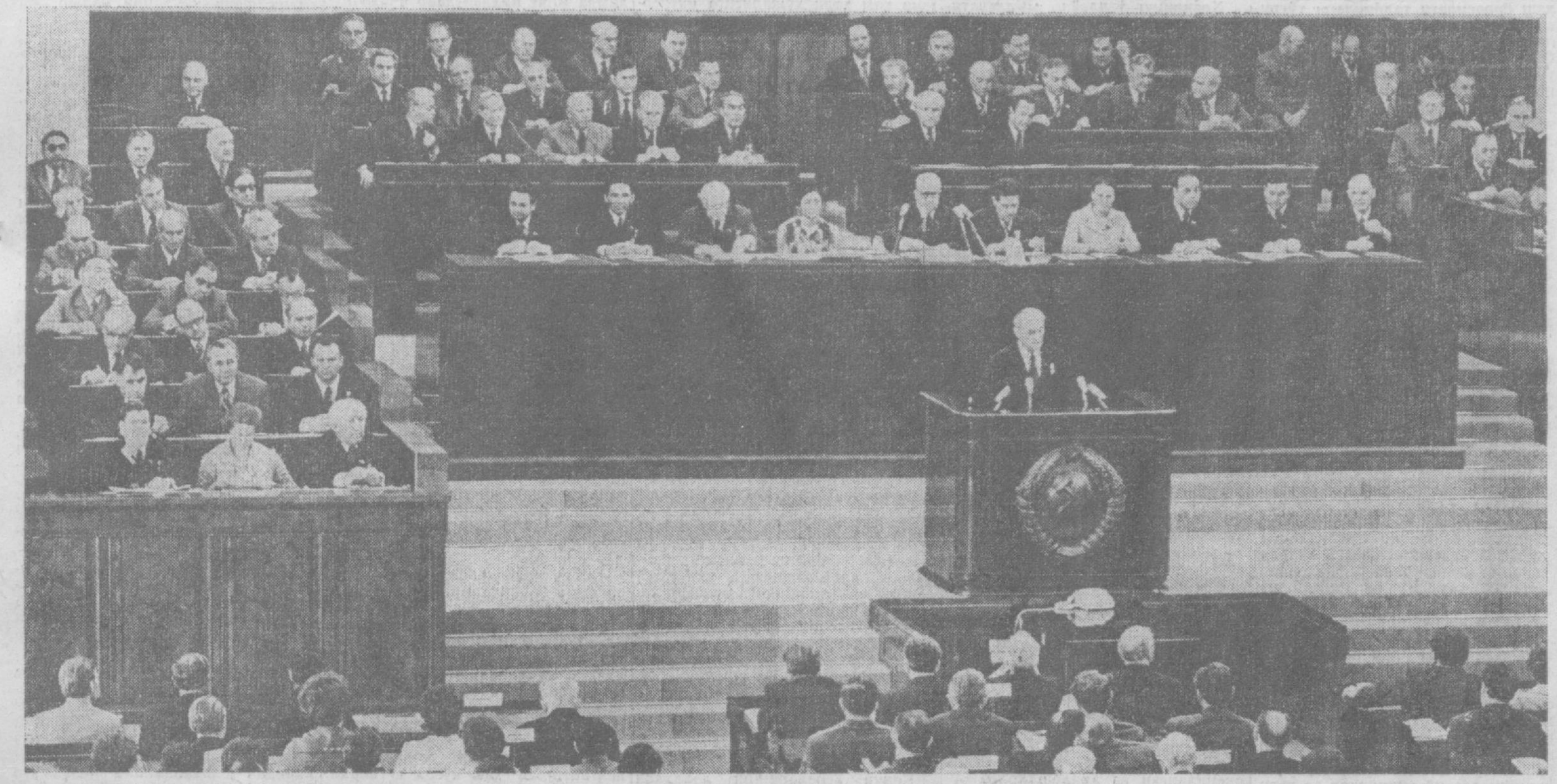

Тўққизинчи чақириқ СССР Олий Совети учинчи сессияси. Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлисида. В. Бородин фотоси.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси билан СССР Министрлар Совети КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бошчилигидаги Совет Иттифоқи делегациясининг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг 1975 йил 24-26 июнда Будапештда бўлиб ўтган XXIX сессияси якунлари тўғрисидаги ҳисоботини кўриб чиқдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси билан СССР Министрлар Совети сессия қабул қилган қарорларнинг катта аҳамиятини қайд қилиб, шуни мамнуният билан таъкидладиларки, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг 1976 — 1980 йилларга мўлжалланган кўп томонлама интеграция тадбирларининг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши тажрибасида биринчи марта ишлаб чиқилган ва сессия томонидан маъқулланган мувофиқлаштирилган плани Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши мамлакатларининг муҳим сиёсий ва иқтисодий ҳужжати бўлиб, шу мамлакатлар халқ хўжалигини ва қардошларча ҳамкорлигини ривожлантиришдаги жуда катта тадбирларнинг амалга оширилишини таъминлаши ҳамда ўзаро хўжалик алоқаларининг самарадорлигини оширишга кўмаклашиши лозим.

1976 — 1980 йилларга мўлжалланган халқ хўжалик планларини мувофиқлаштириб олиш юзасидан ўтказилган иш давомида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг органлари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар халқ хўжалигининг турли соҳаларидаги иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорликни ривожлантиришнинг асосий йўналишларини белгилаб олдилар ҳамда шу йўналишларни рўёбга чиқаришга доир конкрет тадбирларни келишиб олдилар, бу тадбирлар социалистик мамлакатлар ҳамдўстлиги бирлиги ва жипслигини янада мустаҳкамлашга кўмаклашади. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг хўжалик ривожидаги муваффақиятлари планли экономиканинг кучи ва ҳаётий қобилиятидан, социалистик системанинг иқтисодий потенциали тобора юксалиб бораётганлигидан далолат бериб турибди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг қардош партиялари ва ҳукуматлари келишиб олиб борган актив ташқи сиёсат фаолияти бу муваффақиятларга эришишга кўмаклашди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси билан СССР Министрлар Совети XXIX сессия томонидан қабул қилинган қарорлар КПСС қардош Коммунистик ва ишчи партиялар ўтказаётган изчил, интернационалистик сиёсатнинг тантанасини, улар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг қардошларча ҳамкорлиги ва иқтисодий интеграциясини узлуксиз кенгайтириш ва чуқурлаштиришга тайёр эканликларини, бу эса уларнинг экономикасини муттасил юксалтиришни жадаллаштириб, халқнинг фаровонлик даражасини янада ошираётганлигини ифодалайди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси билан СССР Министрлар Совети комил ишонч билдириб айтадиларки, XXIX сессия томонидан белгиланган тадбирларнинг рўёбга чиқарилиши мамлакатларнинг ўз олдиларида турган халқ хўжалиги вазифаларини ҳал этишлари учун қўшимча имкониятлардан фойдаланишга йўл очади, келгуси беш йилликда ва анча узоқ истиқболда ҳамкорликни ва социалистик интеграцияни янада чуқурлаштириш ва такомиллаштиришга ёрдам беради.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг XXIX сессиясида қатнашган СССР делегацияси фаолиятини маъқуллаб, сессия қарорларининг ўз вақтида, тўла-тўкис бажарилишини таъминлайдиган зарур тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга оширишни ваколатли совет органларига топширдилар.

МАМЛАКАТ ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИ — ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

ТЎҚҚИЗИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ

Совет кишилари тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилини, Улуғ Ғалабанинг 30 йиллиги нишонланган йилни илҳомбахш фидокорона меҳнат билан нишонламоқдалар. Социалистик экономика, маданиятни ривожлантиришнинг ва совет халқи фаровонлигини янада яхшилашнинг КПСС XXIV съезди қабул қилган программаси муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда. Мамлакатда 1975 йил топшириқларини ва умуман беш йилликни тўла ва ошириб бажариш учун, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун, КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақа кенг қулоч ёзди.

Халқ хўжалиги манфаатлари мамлакатнинг табиий ресурсларини хўжалик оборотига тобора интенсив равишда жалб этишни, бу ресурслардан тежаб-тергаб, ўринли фойдаланишни талаб қилади. Табиий бойликларнинг ҳамма неъматларидан биргина биз эмас, келгуси авлодлар ҳам фойдаланишлари лозим.

«Фан ва техниканинг гуркираб ривожланиши инсон билан табиат ўртасидаги муносабатларнинг абадий проблемасини айниқса актуал қилиб қўймоқда, — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўрток Л. И. Брежнев «Социализм буюк ғалабаларининг эллик йиллиги» докладида. — Биз табиат бойликларидан нақадар оқилона фойдалансак, саноат, қишлоқ хўжалиги, фан нақадар кўп муваффақиятларга эришса, ижтимоий меҳнат нақадар унумдор бўлса совет кишиларининг ҳаёти шу қадар бадавлат, гўзал ва маданий бўлаверади».

КПСС билан Совет ҳукуматининг собит қадам сиёсати, халқнинг фидокорона меҳнати туфайли мамлакатда моддий хом ашё базаси барпо этилди, бу база халқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларини фойдали қазилмалар билан тўла-тўкис таъминлаш имконини беради ва экономикани узоқ истиқболга мўлжаллаб ривожлантиришнинг пухта негизини яратади. Табиий ресурслардан ўринли фойдаланиш, уларни сақлаш ва кўпайтириш, табиатга тежамли муносабатда бўлиш — СССРда коммунизм қурилиши программасининг таркибий қисмидир.

Мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришнинг хозирги босқичи талаблари асосида ер ости бойликларини қўриқлашни янада кучайтириш ва фойдали қазилмалардан фойдаланишни яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги масала тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советининг 8 июль куни Кремлда очилган учинчи сессияси муҳокамасига қўйилди.

Эрталаб соат 10 да Миллатлар Советининг мажлиси бошланди. Мажлис СССР Олий Совети Палаталарининг мажлислар залида Миллатлар Советининг Раиси депутат **В. П. Рубен** раислигида ўтди.

Иттифоқ Советининг мажлиси палаталарнинг мажлислар залида эрталаб соат 11 да бошланди. Бу мажлис Иттифоқ Советининг раиси депутат **А. П. Шитиков** раислигида ўтди.

Палаталарнинг мажлисларида депутатлар сессиялар ўртасидаги вақтда вафот этган депутатлар П. В. Гусенков, А. М. Тарасов, Б. Ц. Циренов, Ф. Б. Якубовскийларнинг хотирасини ўринларидан туриб ҳурмат билан эсга олдилар.

Палаталарнинг алоҳида-алоҳида мажлисларида Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети мандат комиссияларининг СССР Олий Совети янги сайланган депутатларининг ваколатлари текшириб чиқилганлиги тўғрисидаги докладлари тингланди ва бу докладлар юзасидан қарорлар тасдиқланди.

Сессиянинг қуйидаги кун тартиби тасдиқланди:

1. Ер ости бойликларини қўриқлашни янада кучайтириш ва фойдали қазилмалардан фойдаланишни яхшилаш тадбирлари тўғрисида.

2. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асослари лойиҳаси тўғрисида.

3. СССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш ҳақида.

Сессиянинг иш тартиби ҳам тасдиқланди.

Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг биринчи қўшма мажлиси кундуз соат 12 да СССР Олий Советининг Катта Кремль саройидаги мажлислар залида бошланди.

Депутатлар ва меҳмонлар **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Шчербицкий, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов К. Ф. Катушев** ўртоқларни ўринларидан туриб гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Иккала палатанинг қўшма мажлисини СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси депутат **В. П. Рубен** очди.

«Ер ости бойликларини қўриқлашни янада кучайтириш ва фойдали қазилмалардан фойдаланишни яхшилаш тадбирлари тўғрисида ҳамда ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асослари лойиҳаси ҳақида» СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари депутат **Н. А. Тихонов** доклад қилди. (Ўртоқ Н. А. Тихонов докладининг баёни газетанинг иккинчи саҳифасида эълон қилинди).

Шу билан Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг биринчи қўшма мажлиси тугади.

ЎРИМ ИЛҒОРЛАРИГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети бошоқли дон экинларини ўриш, ғаллани давлатга топшириш, уруғлик фондини ғамлаб олиш ва дон ташиш юзасидан ўтказилаётган социалистик мусобақанинг 1975 йил 1 июлгача бўлган якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи **Андижон областига** (область партия комитетининг секретари ўрток **Усмонхўжаев,** область ижроия комитетининг раиси ўрток **Ҳасанов,** область қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток **Қодиров,** «Узсельхозтехника» область бирлашмасининг раиси ўрток **Ўрунов]** бериладиган бўлди. Бу область бошоқли дон экинларини ўриш планини 97,3 процент, давлатга дон сотиш топшириғини 81,8 процент, уруғлик ғамлаш планини 92,8 процент бажарган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Бухоро областининг **Ромитан** районига (район партия комитетининг секретари ўрток **Наврўзов,** район ижроия комитетининг раиси ўрток **Ҳикматов,** район қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток **Жамолов,** «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг раиси ўрток **Холов]** бериладиган бўлди. Бу район бошоқли дон экинлари ҳосилини ўриш планини 100 процент, давлатга дон сотиш топшириғини 120,9 процент, уруғлик ғамлаш планини 124 процент бажарган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Қашқадарё областининг «Шаҳрисабз» совхозига (совхоз директори ўрток **Рўзиев,** партия ташкилотининг секретари ўрток **Примов,** ишчилар комитетининг раиси ўрток **Хушвақтов]** бериладиган бўлди. Бу совхоз бошоқли дон экинлари ҳосилини ўриш планини 75,7 процент, давлатга дон сотиш топшириғини 48,3 процент, уруғлик ғамлаш планини 42,2 процент бажарган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Қашқадарё областидаги **76-Китоб автомобиль корхонасининг автоколоннасига** (автоколонна бошлиғи ўрток **Ботиров,** партия ташкилотининг секретари ўрток **Ғозиев,** маҳаллий комитет раиси ўрток **Жалилов]** бериладиган бўлди. Бу автоколонна дон ташиш планини 103,2 процент бажарган. Мавжуд автомашиналарнинг ҳар бири ҳисобига бажарилган иш планга нисбатан 103,2 процентни ташкил этган.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

7 июль куни Кремлда Н. В. Подгорний раислигида СССР Олий Совети Президиумининг мажлиси бўлиб ўтди.

Президиум тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советининг 8 июль куни очиладиган учинчи сессияси кун тартиби ва иш тартиби билан боғлиқ бўлган масалаларни кўриб чиқди.

СССР Олий Советига ер ости бойликларини қўриқлашни янада кучайтириш ва фойдали қазилмалардан фойдаланишни яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги ҳамда ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асослари лойиҳаси ҳақидаги масалаларни сессия муҳокамасига қўйиш тўғрисида ҳукуматдан таклиф тушди. Президиумнинг СССР Олий Совети иккинчи сессиясидан кейин қабул этилган фармонларини бўлажак сессия тасдиғига киритиш тўғрисидаги масала ҳам кўриб чиқилди.

Сессиянинг кун тартибига доир таклифлар Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг раисларига топширилди.

Мажлисда палаталарнинг саноат, қонун лойиҳалари тайёрлаш, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва алоқа, қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати, табиатни муҳофаза қилиш комиссиялари ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асослари лойиҳасини дастлабки тарзда кўриб чиқиш ишини тамомлаганликлари тўғрисида Иттифоқ Совети саноат комиссиясининг раиси Я. П. Рябовнинг доклади тингланди.

Доимий комиссиялар президиумнинг қарорига мувофиқ шу йил январида эълон қилинган қонун асослари лойиҳаси жамоатчилик томонидан муҳокама қилинганлигининг якунлари тўғрисида тушган мулоҳазалар ва таклифларнинг характери ҳақида, шунингдек комиссиялар таклиф этаётган ўзгартишлар ва қўшимчалар тўғрисида президиумга ахборот бердилар.

Комиссиялар СССР Олий Совети палаталари томонидан кўриб чиқиш учун тайёрланган хулосада шуни таъкидладиларки, ер ости бойликларидан рационал фойдаланиш ва шу бойликларни қўриқлашни таъминлашга қаратилган қонун асослари лойиҳаси хўжалик ва социал-маданий қурилишнинг ҳозирги босқичи талабларига батамом мувофиқ келади. Комиссиялар қонун лойиҳасини маъқуллайдилар ҳамда СССР Олий Советига уни ўзлари таклиф этган ўзгартишлар ва қўшимчаларни ҳисобга олиб тасдиқлашни тавсия этадилар.

Президиум СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. П. Георгадзенинг доклади юзасидан иттифоқдош, автоном республикалар Олий Советларига ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига ўтказилган сайлов якунлари тўғрисидаги масалани кўриб чиқди.

Шу нарса таъкидлаб ўтилдики, давлат ҳокимиятининг олий ва маҳаллий органларига 15 июндаги сайлов уюшқоқлик билан, совет кишиларининг юксак сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати жўш урган вазиятда ўтди. Янги чақириқ Советларининг олдида тўққизинчи беш йиллик топшириқларини бажаришни тугаллаш, Советларнинг хўжалик-ташкилий ва маданий-тарбиявий фаолияти савиясини ошириш, Советларнинг омма билан алоқаларини янада мустаҳкамлаш, меҳнаткашларни Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXV съездини муносиб кутиб олишга сафарбар қилиш соҳасида катта ва масъулиятли вазифалар турганлиги таъкидлаб ўтилди.

Палаталарнинг қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиялари топширувига биноан депутат П. П. Анисимов хотин-қизларнинг меҳнатини муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунларни қора металлургия, кўмир саноати, саноат қурилиши ва озиқ-овқат саноати корхоналарида қўлланиш практикаси ҳақидаги масала комиссиялар томонидан ўрганиб чиқилганлигининг якунлари тўғрисида маълумот берди.

Шу масала юзасидан СССР кўмир саноати министри Б. Ф. Брадчнеконинг. СССР саноат қурилиши министри А. М. Токаревнинг, ВЦСПС секретари В. И. Прохоровнинг ахборотлари ҳам тингланди.

Кўриб чиқилаётган масалани тайёрлаш вақтида палаталар комиссияларининг аъзолари завод ва фабрикаларда, қурилишларда бўлдилар, корхоналарнинг аёл ишчилари, раҳбарлари билан, касаба союз органларининг раҳбар ходимлари билан суҳбатлашдилар. Масалани ўрганиш шуни кўрсатдики, кўпчилик корхоналарда меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги, жумладан хотин-қизлар меҳнатини муҳофаза қилишда қонунларга риоя этилмоқда. Хотин-қизларнинг меҳнат шароитларини енгиллаштириш ва соғломлаштириш юзасидан амалий чоралар кўрилмоқда. Механикалаштирилган участкаларда ишловчи аёл ходимлар кўпайди, хотин-қизларнинг малака савияси ошмоқда.

Шу билан бирга хотин-қизлар меҳнатини муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунларни ижро этишда ҳали камчиликлар борлигини, ишдан ташқари вақтларда ишлатиш хусусидаги қонунларни бузишга йўл қўйилаётганлигини, хотин-қизлар меҳнати учун энг яхши шарт-шароит яратиб бериш тўғрисида, мактабгача тарбия муассасалари тармоғини кенгайтириш ҳақида айрим жойларда дуруст ғамхўрлик қилинмаётганлигини комиссиялар президиумга маълум қилишди.

Совет хотин-қизлари меҳнатини муҳофаза қилишни янада яхшилашдан иборат катта социал проблемага катта аҳамият бериб, СССР Олий Совети Президиуми мажлисда муҳокама этилаётган масала халқаро хотин-қизлар йили деб эълон қилинган бу йил алоҳида актуаллик касб этаётганлигини уқтириб ўтди.

СССР Олий Совети Президиуми СССР министрликлари ва идоралари, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари зиммасига меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунларга қатъият билан риоя этиш мажбуриятини юклади; хотин-қизлар меҳнатининг тегишли ишлаб чиқариш ва санитария-гигиена шароитларини яратиб бериш учун, сермеҳнат ва ёрдамчи ишларни механикалаш ва автоматлаш савиясини янада ошириш учун корхоналар раҳбарларининг масъулиятини кучайтириш зарурлиги уқтириб ўтилди. Иттифоқдош республикалар Олий Советларининг Президиумларига, маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетларига, СССР Бош прокурорига, ВЦСПСга хотин-қизлар меҳнатини муҳофаза этиш тўғрисидаги қонунларга риоя этилиши устидан зарур контроль ва назорат ўрнатилишини таъминлаш таклиф қилинди.

Мажлисда палаталарнинг халқ истеъмол моллари комиссиялари СССР Енгил саноат министрлиги корхоналари ишлаб чиқараётган молларнинг сифати тўғрисидаги масалани ўрганиб чиқиш натижалари тўғрисида Миллатлар Совети комиссиясининг раиси А .А. Смирновнинг ахбороти кўриб чиқилди.

СССР Олий Совети Президиуми беш йиллик планнинг халқ истеъмол моллари сифати юзасидан қўйган вазифаларини бажариш масаласи муҳимлигини ва халқ истеъмоли моллари юзасидан яқинда тузилган доимий комиссияларнинг актив фаолиятини таъкидлаб ўтди.

Қонун лойиҳалари тайёрлаш ва халқ истеъмоли моллари комиссияларининг айрим таклифлари СССР ҳукумати ва хўжалик органлари томонидан ҳал этилиши лозимлиги ҳисобга олиниб, бу таклифларни СССР Министрлар Советига юборишга қарор қилинди.

Президиум мажлисида мамлакат давлат ҳаётининг бошқа масалалари ҳам кўриб чиқилди.

СССР Олий Совети Президиумининг мажлисида масалаларни муҳокама қилишда Л. И. Брежнев. Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, Д. А. Кунаев, В. В. Шчербицкий, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов ўртоқлар иштирок этдилар.

Мажлисда СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари М. А. Яснов, И. С. Грушецкий, С. Б. Ниёзбеков, Г. С. Дзоценидзе, К. А. Халилов. Т. Кулатов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Н. А. Тихонов, СССРнинг бир қанча министрликлари ва идораларининг раҳбарлари ҳам сўзга чиқдилар.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ИТТИФОҚ СОВЕТИ БИЛАН МИЛЛАТЛАР СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШЛАРИНИНГ МАЖЛИСИ

7 июль куни Кремлда СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети Оқсоқоллар кенгашларининг қўшма мажлиси бўлди, мажлисда тўққизинчи чақириқ СССР Олий Совети учинчи сессиясининг кун тартиби ва иш тартиби тўғрисидаги масалалар кўриб чиқилди.

Шу масалалар юзасидан Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Шитиков ахборот берди. Мажлисда Миллатлар Советининг Раиси В. П. Рубен раислик қилди.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ИТТИФОҚ СОВЕТИ БИЛАН МИЛЛАТЛАР СОВЕТИ МАНДАТ КОМИССИЯЛАРИНИНГ МАЖЛИСЛАРИ

СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети мандат комиссияларининг мажлислари 7 июлда ўтказилди. Мажлисларда вафот этган депутатлар ўрнига айрим сайлов округларидан сайланган депутатларнинг ваколатларини текшириш масалалари кўриб чиқилди.

Иттифоқ Совети мандат комиссиясининг мажлисини шу комиссия раиси В. К. Месяц ўтказди.

Миллатлар Совети мандат комиссиясининг мажлисини комиссия раиси Э. А. Шеварднадзе ўтказди. (ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ

ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИНИ ҚЎРИҚЛАШНИ ЯНАДА КУЧАЙТИРИШ ВА ФОЙДАЛИ ҚАЗИЛМАЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШНИ ЯХШИЛАШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА ҲАМДА ССР ИТТИФОҚИ ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН АСОСЛАРИ ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДА

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари депутат Н. А. ТИХОНОВ докладининг баёни

СССР Олий Советининг ҳозирги сессияси, деди докладчи, совет халқи учун шонли даврда ўтмоқда. Мамлакат тўққизинчи беш йиллик планини тугаллаш сари шаҳдам одим ташлаб бормоқда. Ўтган тўрт йилнинг якунлари социалистик экономикани, маданиятни ривожлантиришнинг ҳамда совет кишилари фаровонлигини янада яхшилашнинг КПСС XXIV съезди қабул этган программаси муваффақиятли равишда амалга оширилаётганлигини яққол кўрсатиб турибди.

Шу йиллар мобайнида миллий даромад 26 процент ошди; саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,3 баравардан зиёд кўпайди, аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар 19 процент ортди. Қурилиш кенг миқёсда олиб борилмоқда, бу эса 45 миллиондан ортиқ кишининг уй-жой шароитларини яхшилаш имконини берди.

Совет кишилари КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатига амалий ишлар билан жавоб бермоқдалар. Мамлакатда 1975 йил плани ва умуман беш йиллик топшириқларини тўла ва ошириб бажариш учун, ишлаб чиқариш самарадорлигини кўтариш учун бошланган умумхалқ социалистик мусобақаси қизғин тус олди. КПСС Марказий Комитети 1975 йил апрель Пленумининг КПССнинг навбатдаги XXV съездини чақириш тўғрисидаги қарори меҳнат ғайратшижоатини янада жўш урдириб юборди.

Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалабанинг 30 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда ўртоқ Л. И. Брежнев бундай деди: «Партиямизнинг навбатдаги XXV съездигача бир йилдан камроқ вақт қолди. Барча коммунистлар, ҳамма совет кишилари мамлакатимиз ҳаётидаги бу катта воқеани қандай қилиб муносиб кутиб олиш тўғрисида ўйламоқдалар. Халқимиз партия даъватига зарбдор меҳнат билан жавоб бериб, бу йил тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли тугалламоқда».

1945 йилнинг тарихий май кунларидан бери орада ўтган 30 йил совет халқи учун вайрон бўлган шаҳарлар, қишлоқлар, фабрикалар, заводлар ва шахталарни қайта тиклаш давригина бўлмаганлигини докладчи эслатиб ўтди. Бу давр социалистик экономика, фан ва маданиятни мислсиз ривожлантириш, совет кишиларининг фаровонлигини ошириш даври ҳам бўлди. Совет Иттифоқининг халқ хўжалиги планли равишда юксак суратлар билан ривожланмоқда. Кейинги ўн йил мобайнида ишлаб чиқарилган миллий даромад тахминан икки баравар кўпайди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш эса икки баравардан зиёд ошди.

Коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш учун мамлакат асосий табиий бойликларидан бири бўлган минерал-хом ашё ресурсларидан ўринли фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга бўлади, деб таъкидлади Н. А. Тихонов. Ер ости бойликларининг социалистик мулк эканлиги ва халқ хўжалигини бошқаришнинг планли системаси ер ости бойликларидан комплекс, самарали ва тежаб-тергаб фойдаланиш ҳамда шу бойликларни қўриқлаш учун энг яхши шарт-шароитларни яратиб беради.

Докладчи шуни таъкидладики, мамлакатда барпо этилган минерал-хом ашё базаси халқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларини фойдали қазилмалар билан тўла-тўкис таъминлаш имконини беради ва экономикани узоқ истиқболни кўзлаб ривожлантиришнинг пухта негизини ташкил этади. Совет Иттифоқи кўмир, нефть, темир руда, марганец ва хромид рудалар, калий тузлар, фосфад хом ашёси қазиб олиш жиҳатидан дунёда биринчи ўринда, газ ва кўпгина рангли металлар рудаларини қазиб олиш жиҳатидан иккинчи ўринда турибди.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида турли фойдали қазилмаларнинг минглаб конлари қидириб топилди ва ўзлаштирилди. Урал—Волга нефть-газ районида конлар, Ғарбий Сибирда нефть ва газ конлари, Норильск атрофида мис-никель рудалари, Якутияда олмос конлари очилганлиги кўп йиллик тадқиқот ва геология-разведка ишларининг ажойиб якуни бўлди.

Леонид Ильич Брежнев Москва Бауман сайлов округи сайловчиларининг ҳузурида сўзлаган нутқида Шимоли-ғарбий Сибирнинг нефтга бой районлари шитоб билан ривожланиб бераётганлиги — замонамизнинг яққол нишоналаридан биридир, деб таъкидлаганди. Ўтмишда овлоқ бу ўлка кўз ўнгимизда мамлакатнинг катта индустриал районига айланмоқда.

Қозоғистонда, Белоруссияда, Коми АССР территориясида ва бошқа районларда кўпдан-кўп нефтли ва газли конлар ишга туширилди. Янги конларни фойдаланишга топшириш нефть ва газ саноатини тез ривожлантириш учун имконият яратди. 1946 йилда мамлакатимизда 22 миллион тонна нефть қазиб чиқарилган бўлса, шу йил нефть ва шу жумладан, газ конденсати 490 миллион тоннага боради.

Кейинги йилларда Курск магнит аномалиясининг темир-руда запаслари муваффақиятли ўзлаштирилмоқда. В. И. Ленин шу кон бойликларини ўрганиш ва ундан фойдаланишга катта аҳамият берганди. Курск магнит аномалияси мамлакат қора металлургиясини ривожлантиришда буюк роль ўйнамоқда.

Кривой-Рог темир руда ҳавзаси ва Донецк кўмир ҳавзаси экономикамизда муҳим ўрин эгаллайди.

Совет Иттифоқида жами темир руданинг қарийб ярми Кривой-Рог корхоналарида чиқарилмоқда.

Бошқа катта кончилик саноат районлари ҳам барпо этилди ва улар интенсив суратда ривожланмоқда.

Байкал—Амур темир йўл магистрали қурилиши Сибирнинг Шарқидаги ва Узоқ Шарқ районларидаги улкан табиий ресурсларга, Жанубий Якутия коксланадиган кўмир ҳавзасининг ноёб конларини ўзлаштиришга, қора металл, рангли металл, ноёб металл ва асл металл руда конларини, асбест конлари ва бошқа фойдали қазилмаларни ўзлаштиришга йўл очади.

Халқ хўжалигининг тараққиёти, деб давом қилди Н. А. Тихонов, турли минерал хом ашёларга эҳтиёжни тобора кўпайтирмоқда. Тахминан ҳар 8-10 йилда кўпгина фойдали қазилмаларни ковлаб чиқариш икки баравар кўпаймоқда. Бу нарса разведка қилинган фойдали қазилма запаслари доимо кўпайтириб борилишидан ташқари, ер ости бойликларини тежаб-тергаб сарфлашни ҳам тақозо қилади.

КПСС XXIV съездининг Директиваларида минерал хом ашёдан фойдаланишни яхшилаш — халқ хўжалигида моддий сарфларни камайтирувчи энг муҳим шартлардан бири дейилган. Тегишли минерал хом ашёнинг атиги 1 проценти тежалиши ишлаб чиқаришга қўшимча 1 миллион тонна пўлат, беш миллион тонна чамаси нефть, 3 миллиард куб метр табиий газ жалб этилганлиги билан бараварлашади.

Экономика ва илмий-техника тараққиётини тез ривожлантириш шароитида бойликлари бўлган ер остининг аҳамияти анча ошади. Одам фаолиятининг кўпгина томонлари ер ости ва ундан чиқариб олинувчи маҳсулотлардан фойдаланиш билан боғланган. Ер остида хилма-хил техникавий ва транспорт коммуникациялари ва иншоотлари жойлаштирилади. Ер остидан нефть, газ, турли материалларни сақлашда, ишлаб чиқаришнинг зарарли моддалари ва чиқитларини кўмишда фойдаланилади.

Ер остига дахл этиш табиатга умумий, баъзида ғоят сезиларли таъсир кўрсатиши мумкин. Бир қанча ҳолларда деҳқончилик ерлари яроқсиз бўлиб қолади, ўрмонларга зарар етказилади, районларнинг гидрогеологик режимлари жойнинг рельефи ва ҳаво оқимларининг ҳаракати ўзгаради, ер юзаси, ҳаво ҳавзаси ва сув ҳавзаси ишлаб чиқариш чиқитлари билан булғанади.

Докладчи партия ва давлатнинг табиий ресурслардан рационал фойдаланиш ва табиатни қўриқлаш борасидаги тадбирлари тўғрисида гапирди. У фойдали қазилмалардан фойдаланиш ва ер ости бойликларини қўриқлашни кучайтириш шу соҳадаги ижтимоий муносабатларнинг қонун йўли билан тартибга солинишини такомиллаштиришни ҳам талаб қилади, деди. Ҳозир амалдаги кончилик қонунлари рўй берган социал-иқтисодий ўзгаришларни, ишлаб чиқариш кўламлари ошганлиги ва бойлик қазиб чиқариш, қазилмани саралаш ва қайта ишлаш техникасида туб ўзгаришлар рўй берганлигини акс эттирмайди, ер ости бойликларидан самарали фойдаланиш ва уларни қўриқлашни таъминлаш вазифаларига тўла-тўкис мос келмайди.

СССР Министрлар Советининг сессия муҳокамасига қўйган ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асослари лойиҳаси халқ хўжалиги тараққиёти ҳозирги босқичининг талабларини ҳисобга олган ҳолда тайёрланган.

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари шу ҳужжатни муфассал таърифлаб берди. У таъкидладики, бу ҳужжатда ер ости бойликлари фақат Совет социалистик давлатининг мулки эканлиги, ер ости бойликларидан рационал фойдаланиш ва уларни қўриқлаш тўғрисидаги принципиал қоидалар акс эттирилган, корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва гражданларнинг шу соҳадаги вазифалари белгилаб берилган.

Лойиҳа ер ости бойликларидан фойдаланишга дахлдор энг муҳим масалалар тартибга солинишини кўзда тутади, ер ости бойликларини фойдаланиш учун бериш тартибини, ер остидан фойдаланувчиларнинг асосий ҳуқуқлари ва вазифаларини белгилаб беради.

Лойиҳанинг махсус бўлимлари ер остини геологик жиҳатдан ўрганиш, кончилик корхоналарини лойиҳалаш, қуриш ва ишга тушириш масалаларига, фойдали қазилма конларини ишга солиш, шунингдек ер остидан фойдали қазилма кавлаб олишга дахлсиз мақсадларда фойдаланиш масалаларига бағишланган.

Лойиҳада кончилик ишлари хавфсизлигини таъминлашга, ер ости бойликлари давлат назоратига ҳамда ер ости бойликларидан фойдаланишни контроль қилиш ва уларни қўриқлашга алоҳида эътибор берилган.

Лойиҳада ер ости бойликларини қўриқлаш соҳасидаги асосий талаблар аниқлаб берилган, фойдали қазилма запаслари ва конларининг ҳамда фойдали қазилма кавлаб олишга дахлсиз ишлар учун фойдаланишга берилган ер ости участкаларини давлат ҳисоб-китобига олиш масалалари белгилаб берилган.

Қонун асосларининг лойиҳаси кончилик саноатининг корхоналари ер остидан асосий фойдаланувчи корхоналар эканлигига асосланади. Ер ости бойликларидан фойдаланишни яхшилаш ва уларни қўриқлашни кучайтириш даставвал шу корхоналар ишларни тўғри олиб боришларига боғлиқ.

Кавланаётган фойдали қазилма мумкин қадар тўла чиқариб олинганида, сараланганида ва қайта ишланганидагина келуси авлодларнинг эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда экономиканинг минерал хом ашёга бўлган тобора ўсиб борувчи эҳтиёжлари қондирилишини таъминлаш мумкин. Кончилик саноати тараққиётининг ҳозирги шароитларида бу нарса биринчи даражали аҳамиятга эга.

Кончилик саноатида конларни очиқ усул билан кавлашни кўпроқ ривож топтириш йўлидан борилаётганлиги фойдали қазилма тўла-тўкис чиқариб олинишини оширишга ёрдам беради, деди Н. А. Тихонов. Қазилмани очиқ усул билан кавлашда меҳнат унумдорлиги кўтарилиши ва кавлаб олиш ишларининг қиммати пасайишидан ташқари кончиларнинг меҳнати анча енгиллашади, фойдали қазилма нобудгарчилиги бир мунча паст — 3-8 процент бўлгани ҳолда анча тўла қазиб олинишига эришилади, мураккаб конларни кавлашдагина нобудгарчиликлар 10-12 процентгача бориш мумкин, холос.

Ҳозирнинг ўзидаёқ мамлакатимизда кавланаётган жами фойдали қазилмаларнинг кўп қисми очиқ усул билан қазиб олинмоқда. Келажакда очиқ усул билан кўмир қазиб олишни 50-55 процентгача, темир руда қазишни 85 процентгача, рангли металл рудаси қазишни 75-80 процентгача ва кончилик-кимёвий хом ашё қазиб олишни 60 процентгача етказиш мўлжалланади.

Ватанимизнинг ҳозирги техникаси ва технологияси фойдали қазилмани ер остидан кавлаб олиш усулида ҳам фойдали қазилма нобудгарчилигини анча камайтиришга имкон беради.

Докладчи министрликлар ва идоралар фойдали қазилма кавланаётганида уларнинг нобудгарчилигини яна ҳам камайтириш борасида катта ишлар қилишлари зарурлигини таъкидлади.

Хом ашё, ним маҳсулот янада тўла қайта ишланишини ҳамда ишлаб чиқариш чиқитларидан фойдаланишни таъминловчи прогрессив методларни қўллаш, янгича технологик процессларни излаш ва жорий этишни кенгайтириш йўли билан саралаш ва қайта ишлаш орқали фойдали компонентлар тўла ажратиб олинишини оширишда ҳам минерал хом ашё ресурсларидан фойдаланишни яхшиловчи анчагина резервлар бор. Бунда кавлаб чиқарилаётган ва қайта ишланаётган қора металл ва рангли металл рудаларининг сифатини ядро физикавий синаб кўриш ва контроль қилиш методлари ҳам катта аҳамиятга эга бўлиши мумкин.

Таркибида миси бўлган Норильск мис-никель рудаси ва Урал никель рудасини комплекс равишда қайта ишлаш, шунингдек оксидланган ва аралаш ҳолда бўлиб саралаш қийинлашадиган мис рудасини қайта ишлашда янада такомиллашган янги технология қўллашда самарали технологик процесслар ва автоматлаштирилган машина-ускуналарни ишлаб чиқиш ва уларни ўзлаштиришга алоҳида эътибор бермоқ зарур.

Ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асослари лойиҳасида кончилик саноатидаги техника сиёсатининг энг муҳим йўналишларидан бири бўлмиш минерал хом ашё ресурсларидан комплекс ва рационал равишда фойдаланишга катта эътибор берилган. Н. А. Тихонов айтдики, кейинги йилларда шу соҳада муайян муваффақиятларга эришилди. Рангли металлургия корхоналарида асосий бойликка қўшилиб чиққан моддалар ҳисобига мамлакат бўйича жами ишлаб чиқарилаётган мис, қўрғошин, рухнинг 10 процентдан ошиғи ва сульфат кислотанинг 20 процентга яқини ҳосил қилиняпти.

Сўнгра докладчи кончилик саноатида фойдали қазилмалардан комплекс равишда фойдаланишга дахлдор проблемаларга тўхталди, шу соҳадаги камчиликлар тўғрисида гапириб берди.

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Н. А. Тихонов ўртоқ Л. И. Брежневнинг Москва Бауман сайлов округи сайловчилари ҳузурида сўзлаган нутқидаги гапни эслатиб ўтди. Биз, деган эди ўртоқ Л. И. Брежнев, саноатни ривожлантириш хусусиятлари ва истиқболлари билан чуқурроқ қизиқа бошладик, меҳнат унумдорлиги, фонд самарасини, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш сингари ҳозирги давримиз учун жуда муҳим бўлган проблемалар билан яқиндан шуғулландик.

Вужудга келаётган вазифаларни омилкорлик билан ҳал этиш бизга қўшимча бой имкониятлар беради, шу имкониятлардан халқимиз фаровонлиги йўлида фойдаланилади.

Асосий қазилмага қўшилиб чиқувчи маҳсулотлардан ва чиқитлардан фойдаланган ҳолда, асосий маҳсулотни комбинациялаштирилган ҳолда ишлаб чиқариш кончилик-металлургияни ва саноатнинг бошқа кончилик соҳаларини ривожлантирувчи шундай самарали йўллардан бири ҳисобланади, деб таъкидлади Н. А. Тихонов.

Асосий қазилмага қўшилиб чиқувчи ва айниқса очиқ усул билан кавланадиган конни ишга солишда чиқувчи тоғ жинсларидан фойдаланиш ҳам халқ хўжалигига иқтисодий жиҳатдан наф келтиради. Ер юзига чиқарилиб уйиб қўйиладиган жинслар кўпинча катта-катта ер участкаларини эгаллаб ётади, ҳолбуки бир қанча ҳолларда шу жинслардан шағал, цемент, оҳак, шиша, силикат ғишт, ўтга чидамли материал ва қолип материаллари тайёрлашда ва ниҳоят фаянс саноатида хом ашё сифатида кенг кўламда фойдаланиш мумкин.

Саралаш фабрикаларининг чиқитларини, металлургия шлаги, энергетика кўмирини ёқишдан ҳосил бўладиган кул ва шлакни ишлаб чиқаришга жалб қилиш ҳам шундай натижалар беради. Кончилик корхоналаридан чиқувчи газ, чанг ва оқинди сувдан фойдали минерал хом ашё ажратиб олиш йўли билан катта иқтисодий самарага эришилиши ва атроф муҳит булғаниши анчагина камайтирилиши мумкин.

Ишлаб чиқариш чиқитларини тутиб олинувчи моддалардан фойдаланиш йўли билан тозалаш атроф муҳитни қўриқлашнинг энг истиқболли йўлидир.

Докладчи таъкидладики, ер остидан фойдали қазилмаларни комплекс равишда тўла қазиб олинишини ошириш ва фойдали қазилма ажратиш сифатини ошириш, фойдали қазилма кавлашда, уни саралаш ва қайта ишлашда асоссиз нобудгарчиликларни тугатиш жуда катта иқтисодий аҳамиятга эга. Бу нарса фонд самарасини кўпайтиришга ишлаб турган корхоналарда маҳсулот ишлаб чиқаришни оширишга имкон беради, бир қанча ҳолларда янги корхоналар қуришга эҳтиёж қолдирмайди, жамоат ишлаб чиқариши самарадорлигини анча кўпайтиради.

Қонун асосларининг лойиҳаси ер ости бойликларидан рационал фойдаланишни таъминлашда планлаштирувчи ва контрол қилувчи давлат органларининг ролини ошириш зарурлигини кўзда тутади.

КПСС XXIV съездининг қарорларига мувофиқ, ҳозирги вақтда ер ости бойликларини қўриқлаш ва фойдали қазилмалардан рационал равишда фойдаланиш масалалари планли асосга қўйилган. Халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планларида шу йилдан бошлаб фойдали қазилмани тўла-тўкис чиқариб олиш юзасидан махсус топшириқлар ҳамда улардан комплекс равишда фойдаланишни яхшилаш тадбирлари кўзда тутилади.

Қонун асосларининг лойиҳасида фойдали қазилма конлари ва запасларини, шунингдек фойдали қазилма кавлаб олишга дахлсиз мақсадлар учун фойдаланишга бериладиган ер ости участкаларини давлат ҳисобига олиш ягона системаси белгиланади. Бундай ҳисоб системасининг жорий этилиши ер остидан яхшироқ фойдаланишга шубҳасиз ёрдам беради.

Партия ва ҳукумат янги конларни очиш ҳамда минерал-хом ашё базасининг иқтисодий характеристикаларини яхшилаш мақсадларида геология-разведка ишларини кучайтиришга ҳамиша катта аҳамият бериб келяпти. Ҳар йили мана шу эҳтиёжлар учун бюджетда катта-катта маблағлар кўзда тутилади.

Минерал-хом ашё базасини ривожлантиришга ажратилувчи маблағлардан фойдаланиш самарадорлиги геология-разведка ишларининг сифатига анчагина боғлиқ. Сифатсиз геологик-разведка, кон миқдорини чамалашдаги хом ҳисоб ва хатоликлар ортиқча ва кераксиз харажатлар сарфлашга сабаб бўлади.

Шу муносабат билан қонун лойиҳасида ер остини геологик жиҳатдан ўрганиш сифати масалаларига катта эътибор берилган.

Қонун асосларининг лойиҳаси даставвал минерал ресурслардан фойдаланиш самарадорлиги катта бўлган районларда геологик-иқтисодий тадқиқотлар ва геологик-разведка ишларини кучайтиришга ундайди.

Кончилик саноатини интенсив ривожлантириш шароитларида на фақат кончилик ишлари бажариладиган жойларнинг ўзида, шу билан бирга унга ёндош катта-катта майдонларда ер фондини сақлаш ҳамда минг йиллаб давр ичида вужудга келган табиий комплекс бузилишининг олдини олиш каби катта вазифа келиб чиқади.

Кончилик ишларини олиб бориш чоғида бузилган ерларни яна деҳқончилик қилса бўладиган ҳолга келтириш, ер участкаларини хавф-хатарсиз ҳолатга ҳамда халқ хўжалигида фойдаланиш учун яроқли ҳолатга келтириш ишлари алоҳида аҳамият касб этади. Шу ерлардан қишлоқ хўжалиги, ўрмон ва балиқ хўжалиги эҳтиёжлари учун, ҳордиқ чиқариш зоналари барпо этиш учун фойдаланиш мумкин. Ерларни рекультивация қилиш туфайли кончилик ишларини бажаришда бузилган гидрогеологик режимлар маълум даражада тикланади, ҳаво ва сув булғаниши, ўт-ўлан дов-дарахт қуриб йўқолиши ва экин ҳосилдорлигининг пасайиши тўхтайди, шунингдек микроиқлим ва санитария-гигиена шароитлари яхшиланади.

Рекультивация ҳаётий муҳим проблема бўлиб, унинг ҳал этилиши иқтисодий ва социал талабларга боғлиқ. Шунинг учун қонун асосларининг лойиҳаси ер остидан ҳамма фойдаланувчилар албатта рекультивация ишларини бажаришлари кераклигини кўзда тутади.

Қонун асосларининг лойиҳасида ер ости бойликларидан фойдаланишга дахлдор ишларни хавф-хатарсиз олиб боришга бағишланган алоҳида бўлим бор. Бунда ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уларни қўриқлаш устидан назорат ва контролни кучайтириш масалаларига катта эътибор берилган. Замонавий талабларни ҳисобга олган ҳолда давлат кончилик назорати органларининг ҳуқуқларини кенгайтириш ҳам кўзда тутилади.

Давлат кончилик назорати органлари зиммасига корхоналар ва ташкилотлар ер ости бойликлари тўғрисидаги қонунларга қатъий риоя этиб туришларини, ер ости бойликларини қўриқлаш қоидаларига ҳамда кончилик ишларини хавф-хатарсиз олиб бориш қоидаларига риоя этилишини, фойдали қазилма конларидан комплекс равишда фойдаланилишини контрол қилиб туриш вазифалари юклатилади. Ер ости бойликларини қўриқлаш қоидалари ёки улардан фойдаланиш тартиби бузилганида давлат кончилик назорати органларига шу ишларни тўхтатиш ҳуқуқи берилади, шунингдек шундай қоидаларни бузишга барҳам бериш тўғрисида ижро этиш учун мажбурий кўрсатмалар бериш, ер остидан ўзбошимчалик билан фойдаланиш ва фойдали қазилма ётган майдонларга ўзбошимчалик билан иморат қуришни тўхтатиш, айбдор кишиларни белгиланган тартибда қатъий жавобгарликка тортиш ҳуқуқлари берилади.

Қонун асосларининг лойиҳаси ер остини геологик жиҳатдан ўрганиш юқори сифатли ва тўла-тўкис бўлишини, геологик-разведка ишлари комплекс ва иқтисодий жиҳатдан самарали бўлишини таъминлаш, шу ишларни олиб бориш борасида белгиланган тартиб ва қоидаларга риоя этилиши устидан давлат геологик контроли ролини ҳам оширади.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари ер ости бойликларидан рационал равишда фойдаланиш ва уларни қўриқлашни таъминлашда муҳим роль ўйнайди.

Ер ости бойликларини қўриқлаш ва улардан рационал равишда фойдаланиш тўғрисида наинки давлат органлари ва корхоналар, балки жамоат ташкилотлари ҳам ғамхўрлик қилишлари лозим. Шунинг учун ҳам қонун асосларининг лойиҳасида касаба союзлари, ёшлар ташкилотлари, табиатни қўриқлаш жамиятлари, илмий жамиятлар ва бошқа жамоат ташкилотлари, шунингдек гражданлар шу соҳадаги тадбирларни амалга оширишда давлат органларига кўмак беришлари кераклиги кўзда тутилади.

Қонун асослари лойиҳасида ер ости бойликлари тўғрисидаги қонунни бузганлиги, ер остидан норационал фойдаланганлиги учун айбдор деб топилган кишилар жавобгарликка тортилиши кўзда тутилади.

Ривожланаётган халқ хўжалиги ва унинг муҳим базаси бўлмиш кончилик ишлаб чиқариши илм-фан олдига катта-катта вазифалар қўяди. Геология фани ва кончилик фани конларни излаш ва разведка қилиш самарали ҳамда пухта усуллари, фойдали қазилма тўла ва сифатли кавлаб олинишини ишончли контрол қилиб тура оладиган методика ва аппаратлар, қаттиқ, суюқ ва газсимон фойдали қазилмалар кавлаб олинаётганда ва уларни кейинчалик қайта ишлаётганда кўпроқ ажратиб олинишини оширадиган технологик усуллар ишлаб чиқилишини таъминламоғи лозим. Ер остидан фойдаланишнинг атроф муҳитга зарарли таъсирига барҳам беришнинг янада такомиллашган методларини, фойдали қазилмадан фойдаланиш комплекслилигини янада оширувчи методлар ва технологияни, ишларни хавф-хатарсиз олиб бориш ва ишлаб чиқаришни иқтисодий жиҳатдан ташкил этиш усулларини ишлаб чиқиш, шунингдек кончилик саноати учун илғор техника яратиш энг муҳим вазифа ҳисобланади.

СССР Фанлар академияси, СССР Министрлар Совети фан ва техника давлат комитети, министрликлар ва идоралар, уларнинг илмий-тадқиқот институтлари мана шу муҳим вазифаларнинг бажарилиши учун ҳамма чораларни кўришлари керак.

Кончилик саноатини ривожлантириш истиқболлари машинасозлик, қурилиш, химия саноати ва бошқа баъзи саноат тармоқлари олдига ҳам катта-катта вазифалар қўяди.

Лойиҳада, деди докладчи, ер остини геологик жиҳатдан ўрганиш, кончилик корхоналарини лойиҳалашдан бошлаб, фойдали қазилма кавлаб чиқариш ва уни қайта ишлашгача ер ости бойликларидан фойдаланишга дахлдор бутун фаолиятнинг муайян негизи сифатида ер остидан планли, комплекс ва рационал равишда фойдаланиш принципларини қонун йўли билан мустаҳкамлаш асосий вазифалардан деб ҳисобланади. Мана шу принципларнинг амалга оширилиши мамлакат минерал ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини анчагина оширишга ва табиатни қўриқлашни яхшилашга имкон беради. Ер остидан фойдаланиш ва уни қўриқлаш устидан давлат назорати ва контролнинг кучайтирилиши ҳам мана шу мақсадларга бўйсундирилган.

Боя айтилганидек, алоҳида мураккаб шароитларда бажарилувчи кончилик ишларидаги меҳнатга энг қулай шароитлар яратилишига қўйилувчи талаблар биринчи марта шу қадар кенг ва тўла шаклда Умумиттифоқ қонун тусини олди. Коммунистик партия ва Совет давлати фойдали қазилма кавлаб чиқариш ва уни қайта ишлашга даҳлдор ишларда банд бўлган ажойиб меҳнаткашлар — шахтёрлар, кончилар, геологлар ва бошқа ходимлар тўғрисида катта ғамхўрлик қилаётганлиги мана шунда яна бир бор яққол кўринади.

Н. А. Тихонов ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асосларининг лойиҳаси матбуотда эълон қилинганлигини эслатди. Лойиҳа юзасидан жуда кўп хатлар олинди. Шу хатларни анализ қилиш фойдали қазилмалардан тўғри ва самарали фойдаланишни таъминлашда муҳокама этилаётган қонун лойиҳасининг катта роли ва аҳамиятини чуқур тушунилганлигидан, шунингдек мамлакатимизнинг меҳнаткашлари лойиҳанинг асосий моддаларини маъқуллаётганликларидан далолат беради.

Қонун асосларининг лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида анча-мунча фойдали мулоҳаза ва таклифлар айтилди.

Шуларнинг ҳаммаси яхшилаб ўрганиб чиқилди, лойиҳани такомиллаштиришда уларнинг кўплари назарда тутилди.

Пировардида докладчи айтдики, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асосларининг қабул қилиниши мамлакат экономикасини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга, Ватанимизнинг табиий бойликлари асралишига, уларга нисбатан миришкорларча муносабатда бўлишни таъминлашга хизмат қилади.

А. Н. КОСИГИН ФРАНЦИЯ ЭКОНОМИКА ВА МОЛИЯ МИНИСТРИ Ж. ФУРКАД БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 7 июль куни Кремлда Франция экономика ва молия министри Ж. Фуркадни қабул қилди. Ж. Фуркад Совет—Франция доимий аралаш комиссиясининг X сессиясида Франция делегациясига бошчилик қилмоқда.

Дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида Совет—Франция ҳамкорлигини ривожлантириш масалалари ва халқаро иқтисодий муносабатларнинг баъзи проблемалари юзасидан фикрлашиб олинди.

Суҳбатда СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети фан ва техника давлат комитетининг раиси В. А. Кириллин, ташқи савдо министри Н. С. Патоличев; Франция томонидан эса ташқи савдо министри Н. Сегар ва Франциянинг СССРдаги элчиси Ж. Вимон иштирок этдилар.

В. БРАНДТ САМАРҚАНДДА

САМАРҚАНД, 8 июль. (ЎзТАГ). Германия социал-демократик партиясининг раиси В. Брандт бугун рафиқаси билан Новосибирскдан бу ерга келди. У КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турибди.

Аэродромда ҳурматли меҳмонни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов, Самарқанд область партия комитетининг секретари И. К. Юсупов, Самарқанд область ижроия комитетининг раиси С. Ҳ. Ҳамроқулов, шаҳар ижроия комитетининг раиси Т. Х. Назиров, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Меҳмонлар Самарқанднинг тарихий архитектура ёдгорликларини, шаҳарнинг янги қурилишларини кўздан кечирдилар, Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институтининг филиалини бориб кўрдилар.

СССР Олий Советининг учинчи сессиясида иштирок этаётган депутатлардан бир группаси: (чапдан ўнгга) Ф. Бақоева, (Ўзбекистон ССР), Г. Н. Смирнов (РСФСР), К. Г. Каракеев (Қирғизистон ССР), З. И. Авакли (Арманистон ССР), ТАСС—ЎзТАГ телефотоси.

ЖУРНАЛИСТЛАРГА МУКОФОТЛАР

СССР халқ хўжалик ютуқлари виставкасида намойиш қилинаётган илмий-техника янгиликлари, мамлакат халқ хўжалигида илғорлар тажрибаси тўғрисида журналистлар ёзган энг яхши материаллар юзасидан ўтказилган «Янгиликка кенг йўл» Бутуниттифоқ конкурси тўртинчи даврасининг ғолиблари аниқланди. «Янгиликка кенг йўл» шиори остида уюштирилган конкурсни СССР халқ хўжалик ютуқлари виставкаси, СССР Журналистлар союзи, СССР кинематографиячилар союзи ва маданият ходимлари касаба союзи Марказий Комитети ўтказмоқда.

СССР халқ хўжалик ютуқлари виставкасининг дипломлари билан «Пензенская правда», «Львовская правда», «Хоразм ҳақиқати» (Ўзбекистон ССР, Хоразм области), «Ленинское знамя» (Молдавия ССР, Рибнинский райони) ва бошқа газеталар мукофотланди. СССР халқ хўжалик ютуқлари виставкасида намойиш қилинган муваффақиятларни актив пропаганда қилганликлари учун «На стройках России», «Механизация и автоматизация производства», «Лауку дзиве» (Латвия ССР) журналлари ва бошқа журналларга дипломлар топширилади. Мукофотлар билан тақдирланган кўп тиражли газеталар орасида «Ильичевец» (Владимир Ильич номли Москва электр-механика заводи), «Электросила» («Электросила» Ленинград электр машинасозлик бирлашмаси) газеталари бор. Бир қанча округ ҳарбий газеталари ҳам дипломларга сазовор бўлди.

Виставканинг мукофотлари ТАСС иттифоқ информацияси бош редакцияси ва фотохроникасига, марказий телевидениега ва марказий иттифоқ радио эшиттириш редакциясига, Белоруссия, Молдавия, Литва, шунингдек Брест, Витебск, Чита, Новгород областлари ва бошқа областларнинг телевидение студиялари ҳамда радио редакцияларига топширилади.

СССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг дипломлари билан жами журналистларнинг 90 дан ортиқ коллективи мукофотланди. Мамлакатнинг асосий виставкасида намойиш қилинган фан-техника тараққиётини актив пропаганда қилган 400 га яқин журналист ва ишчи мухбирлар олтин, кумуш, бронза медаллари ва пул мукофотларини олишга сазовор бўлди.

ҒАЛЛА ЎРИМ-ЙИҒИМИНИ ТЕЗ КУНДА ТУГАЛЛАЙЛИК

Область ғаллакорлари бошоқли дон ҳосилини ўриб-йиғиб олишни туғаллаш арафасида турибдилар. Бўстонлиқ районидан ташқари бошқа район ғаллакорлари лалмикор ва суғориладиган ерларга экилган арпа ва буғдой ҳосилини қисқа муддат ичида ўриб-йиғиб олдилар. Ҳозир бу районлар хўжаликларида донни тозалаш, давлатга топшириш ва уруғлик учун жамғариш ишлари қизғин давом эттирилмоқда.

«Деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа барча соҳаларини ривожлантириш тўғрисида кундалик ғамхўрлик қилиш билан бирга, — дейилади Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республикадаги барча қишлоқ хўжалик меҳнатчиларига Мурожаатида, — ҳозирги жанговар вазифамиз яқин кунлар ичида бошоқли дон экинларини ўриб-йиғиб олишни ниҳоясига етказиш, жами ҳосилни нобудгарчиликка йўл қўймасдан ўриб-йиғиб олиш, уруғликни ғамлаб қўйиш, давлатга дон топширишдан иборат».

Область ғаллакорлари ана шу Мурожаатга амалий иш билан жавоб бериш мақсадида ҳосил яхши унган лалмикор майдонлардаги арпа ва буғдойни тез кун ичида ўриб йиғиб олиш учун катта кураш олиб бордилар. Ғаллакорлар ўртасида ўзаро социалистик мусобақа кенг авж олдирилиб, моддий ва маънавий рағбатлантириш яхши йўлга қўйилди. Комбайнчи ва ғалла ўрим-йиғимида иштирок этувчи барча механизаторлар учун етарли шарт-шароитлар вужудга келтирилди.

Юқори Чирчиқ районининг ғаллакорлари ғалла ўрими бошланган биринчи кунданоқ юксак уюшқоқлик билан иш олиб бордилар. Бунинг натижасида кенг майдонлардаги бошоқли дон ҳосили қисқа муддат ичида ўриб-йиғиб олинди. Ҳозирга қадар район ғаллакорлари давлатга 1700 тонна бошоқли дон ҳосили топширдилар ва 700 тонна донни уруғлик учун жамғариб қўйдилар. Шу кунларда ҳам район хўжаликларида донни тозалаш, давлатга топшириш ва уруғлик жамғариш қизғин давом этмоқда.

Райондаги «Ленинобод» ва «Ўзбекистон» колхозлари республика ҳукуматининг қарори билан уруғлик арпа етиштиришга ихтисослаштирилган. Бу хўжалик ғаллакорлари шу масъулиятни чуқур ҳис қилиб, уруғлик учун мўлжалланган арпа экинини кўклам ойларида сифатли парвариш қилдилар, бунинг натижасида кенг майдонларда мўл ҳосил етиштирилди. Арпа пишиши биланоқ комбайнлар ишга туширилди. Уни тез ва нобуд қилмай ўриб-йиғиб олишга алоҳида эътибор берилди. Хўжалик ғаллакорлари ўз вазифаларини моҳирлик билан уддаладилар. Ҳозир бу колхозларда сўнгги тонна арпалар тозаланмоқда ва давлат уруғлик фондига ўтказилмоқда.

Райондаги «Коммуна» колхози шартли суғориладиган 50 гектар ерга «Безостая» навли буғдой экан эдилар. Кўклам ойларида бу майдонлар бир марта қондириб суғорилди. Натижада ҳар гектар ердан 30 центнердан буғдой йиғиб олинди.

Шу райондаги «Правда» колхози ҳам катта лалмикор майдонларда буғдой ва арпа етиштиради. Хўжалик дон экиладиган майдонларга сифатли ишлов берганлиги, дон экишни қулай агротехника муддатларида ўтказганлиги, минерал ўғитлар билан озиқлантирилганлиги учун айниқса арпадан яхши ҳосил олинди. Колхоз механизаторлари ғалла ўриш техникасидан унумли фойдаланиб, дон ҳосилини тез ўриб-йиғиб олиш билан бирга чорвачилик учун мўл дағал хашак жамғаришга алоҳида эътибор бердилар. Шунингдек, Оҳангарон районидаги «Ғаллақудуқ» совхозида ҳам катта майдонлардаги арпа ҳосили қисқа муддатда йиғиб олиниб, чорва моллари учун мўл сомон жамғарилди.

Бўстонлиқ райони ғаллакорлари областдаги бошқа районларга нисбатан ғалла ўрим-йиғимини бир неча кун кечроқ бошладилар. Шу кунларда тоғ этакларидаги кенг ғаллазорларда меҳнат жуда қизғин давом этаяпти. Кучли комбайнларнинг ҳайқириғи бир лаҳза тинмайди. Азамат ғаллакорлар ишни икки сменада ташкил қилиб, кечалари ҳам ғалла ўриш давом эттирилаяпти.

Район шу кунга қадар давлатга 600 тонна бошоқли дон ҳосили топширди. 531 тонна сифатли арпа ва буғдойни уруғлик учун жамғариб қўйди.

Райондаги мавжуд 43 комбайндан ҳозир 34—35 таси икки сменада мунтазам ишлаб турибди. Фрунзе номли колхозда комбайнларнинг иш унуми айниқса юқори. Бу хўжаликда ҳар бир комбайн билан кунига 14 гектардан ошириб ғалла ўрилмоқда. «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозида ҳам комбайнларнинг иш унуми кунига 11—12 гектарни ташкил қилади. Лекин Калинин номли ва «Қизил-Ту» колхозларида мавжуд 5—8 комбайн тўлиқ ишлаётган бўлсада, уларнинг иш унуми кунига 7—8 гектардан ошмаётир.

Карл Маркс номли колхоздан М. Умаров, Р. Қурбонов, Калинин номли колхоздан Э. Мирзажонов, «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозидан М. Абдурасулов, Фрунзе номли колхоздан Ж. Канаев, Жданов номли колхоздан К. Бойтурғонов ва С. Қорабеков каби комбайнчиларнинг номини алоҳида айтиб ўтиш керак. Уларнинг агрегатлари бекаму-кўст ишлаб, кундалик ғалла ўриш ва янчиш нормасини 1,5—2 баравар бажармоқдалар.

Бўстонлиқ районига областнинг бошқа районларидан ҳам комбайнчилар ёрдамга келдилар. Одат тусига кириб қолган бу ўртоқлик ўзаро ёрдами район ғаллакорлари учун катта мадад бўл-

мокда. Чиноз, Янгийўл ва Калинин районларидан келган комбайнчилар сидқидилдан меҳнат қилмоқдалар. Чиноз районидан келган К. Муродов, Р. Мўминбеков, Калинин районлик Р. Кулиеев, Янгийўл районидан келган Аҳмед Абдуллаев каби комбайнчилар ўзларининг самарали меҳнати билан ҳамманинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

«Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозида ҳар гектар буғдойзордан 9,6 центнердан ҳосил йиғиб олинмоқда. Бу хўжалик ҳозир кунига давлат тайёрлаш пунктларига 20 тоннадан ортиқ сифатли буғдой жўнатмоқда. Колхоз марказий хирмонида иккита дон тозалаш машинаси мунтазам ишламоқда.

Лекин район хўжаликларида, хусусан райондаги совхозларда ғалла ўриш суръати янада оширилиши керак. Совхозларда ишлаётган комбайнларнинг сони етарли эмас, шунингдек уларнинг кундалик иш унуми ҳам паст.

Райондаги «Хўжакент» совхозида ғалла ўрими чўзиб юборилмоқда. Совхозда 2 та комбайн ишлаётир. Улар кунига 15 гектарга яқин ғаллани ўрмоқда. Район бўйича ғалла ўрим-йиғимини 10 июлдан кечикмай туғаллаш планлаштирилган. Район колхозлари шу муддатга улгуришлари мумкин. Лекин район совхозлари, агар суръатни оширмасалар, шу муддатгача ғаллани ўриб олишлари анча қийин.

Ҳозир кун қаттиқ қизияпти, кенг ғаллазорларда ғалла ҳосили тўлиқ пишиб етилган. Уни қанчалик тез ўриб-йиғиб олсак шунчалик яхши. Бўстонлиқ районининг хўжаликлари ғалла ўрим-йиғимини белгиланган муддат ичида туғаллаш ва давлатга сифатли дон етказиб бериш учун кундалик ғалла ўриш-йиғиш суръатини оширишлари керак.

Б. ШОНАЗАРОВ,
«Тошкент ҳақиқати» махсус мухбири.

ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

«Коммунистик ҳаракат тинчлик, социал ва миллий озодлик учун курашнинг авангардида» (коммунистик интернационал VII конгрессининг 40 йиллигига) деган мавзуда ўтказилган илмий конференция 7 июль куни Москвада ўз ишини туғаллади. Конференция қатнашчилари жаҳон ишчилар ҳаракати ва коммунистик ҳаракат тараққиётининг актуал проблемалари хусусидаги доклад ва илмий ахборотларни тингладилар.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг директори академик А. Г. Егоров «Коммунистик ҳаракат барча революцион ва демократик кучларнинг бирлиги учун курашда» секциясининг мажлисида «Коммунистик ҳаракат барча революцион ва демократик кучларни жазм этиш маркази бўлмиш Совет Иттифоқининг роли тўғрисида» доклад қилди. А. Г. Егоров социализмнинг инсоният тарихий тараққиёти боришига таъсир кўрсатиш йўлларини, марксизм-ленинизм байроғи остида жаҳон коммунистик ҳаракати бирлигининг аҳамиятини, антиимпериалистик курашда жаҳон революцион жараёнидаги барча кучлар бирлигининг аҳамиятини очиб берди. Фалсафа фанлари доктори А. И. Соболев ўз докладида асосий эътиборни ҳозирги шароитда халқаро ишчилар синфи ва коммунистик партиялар ролини кучайиб бораётганлигига қаратди. Бошқа олимларнинг нутқларида коминтерн VII конгрессининг ғоялари коммунистик партияларнинг жанговар қобилиятини ошириш учун, касаба союз ва ёшлар ҳаракатини жипслаштириш учун ҳаётий аҳамиятга молик эканлиги кўрсатиб берилди.

«Жаҳон тараққиётидаги янги ҳодисалар ва ишчилар ҳаракатининг, барча антиимпериалистик кучларнинг янги имкониятлари» секциясида СССР Фанлар Академиясининг халқаро ишчилар ҳаракати институтининг директори, СССР Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси Т. Т. Тимофеев, «Капитализмнинг умумий кризиси кескинлашган шароитда ишчилар синфи ва унинг иттифоқчиларининг кураши» тўғрисида доклад қилди. Т. Т. Тимофеев айтдики, революцион ишчилар синфи ва унинг иттифоқчилари курашининг бой интернационал тажрибасини ҳар томонлама тадқиқ этиш ва илмий жиҳатдан умумлаштириш марксча-ленинча коллектив назарий тафаккурнинг муҳим вазифаларидандир.

Профессор В. В. Загладиннинг докладида қуйидагилар таъкидлаб ўтилади: VII конгресс коммунистларнинг коллектив фикри 30-йилларнинг ўрталарида жаҳонда таркиб топган янги вазиятни чуқур ва аниқ-равшан таҳлил эта олганлигини, бу таҳлилдан конструктив хулосалар чиқара олганлигини, бу хулосалар кейинчалик ҳозирги замон тарихининг ана шу даврига баҳо бериш учун негиз бўлиб қолганлигини яққол кўрсатиб берган намуналарнинг бири бўлди.

Фалсафа фанлари доктори Р. И. Косолапов ўз докладини ишчилар синфи тараққиётининг актуал проблемаларига бағишлади. Коммунистлар ва социал-демократларнинг биргаликда қилаётган ҳаракатлари, антиимпериалистик кучларнинг бирлиги, меҳнаткашларнинг синфий бирдамлиги, жаҳон коммунистик ҳаракатида интернационал кучлар ва миллий кучларнинг нисбатига доир проблемалар хусусида бир қанча ахборот берилди.

(ТАСС).

Ўрта Осиё геология ва минерал хомашёси илмий-текшириш институтида минераллар ҳамда тоғ қазилмаларидаги кимёвий элементлар аниқланади. Суратда: катта инженер М. Мираҳмедова спектограф ёрдамида янги келтирилган минераллар таркибини ўрганмоқда.

Л. Глауберзон фотоси.

МЎЛ ҲОСИЛНИ КЎЗЛАБ

БЕКОБОД РАЙОНИДАГИ ОЙБЕК НОМЛИ СОВХОЗ ДИРЕКТОРИ ЗОКИР ҒОЗИЕВ ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

Давлат манфаатлари, Ватанимизнинг катта бойлиги бўлган пахта етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтиришни тақозо этмоқда. Совет Ўзбекистони мамлакатнинг асосий пахта базаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Пахта — коммунистик мўл-кўлчилик дастурхонига қўшиладиган асосий ҳиссамиздир.

Республикамиз Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Мурожаатига совхозимиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари амалий иш билан жавоб бериш учун шу кунларда ғўза парваришини ҳар қачонгидан ҳам қизитиб юбордилар.

Совхозимиз районда йирик пахтакор хўжаликлардан ҳисобланади. Пахта майдони 2260 гектарни ташкил этади. Ҳозир ана шу майдонларда зиммамизга олган юксак мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил етиштириш учун ҳаракат қиляпмиз.

Тўғри бу йил об-ҳавонинг ноқулай келиши деҳқонларимиз олдига бир қатор қийинчиликларни кўндаланг қилиб қўйди. Чунончи, ёғингарчиликнинг бўлмаслиги устига ҳароратнинг паст келиши экилган чигитларнинг бир текисда униб чиқишини мураккаблаштирди. Устига-устак апрель ойи ўрталарида ҳаво ниҳоятда исиб, тупроқдаги намлик сақланишига салбий таъсир кўрсатди. Натижада чигит бир текис униб чиқмади. Барча пайкалларга чигит суви беришга тўғри келди. Айрим жойларда эса ҳатто май ойида ҳам чигит қадалди.

Ана шундай масъулиятли дамларда деҳқонларимизнинг пахтачиликда тўплаган бой тажрибалари қўл келди. Мурғак ниҳолларни олдин униб чиққан ғўзаларга етказиб олиш учун бутун билим, техника, ишчи кучи ишга солинди. Майдонларда ғўзаларга ишлов бериш, озиқлантириш кучайтириб юборилди, минерал ўғитлардан самарали фойдаланилди. Ҳарқалай натижа чакки бўлмади, ғўзалар қисқа вақт ичида тенглаштириб олинди.

Ҳосил баракаси кўп жиҳатдан гектарларнинг тўлиқ бўлишига боғлиқ. Чунончи, мавжуд майдоннинг ҳар бир қаричи бўш қолдирилмади. Ҳатто қишлоқ хўжалик техникаси кириши қийин бўлган жойларга ҳам қўлда бўлса-да, чигит экилди. Хуллас, биз ҳар гектар майдонда мўлжалдаги 120—130 минг туп ғўза бўлишига эришдик.

Сув — ғўзанинг қони дейишади, деҳқонлар. Чиндан ҳам шундай. Шу кеча-кундузгача барча бўлимларда ғўзалар бир марта суғориб чиқилди, уч бор культивация қилинди, икки марта озиқлантирилди. Ҳозир пайкалларда 40 дан ортиқ трактор жавлон уряпти. Механизаторларимиздан айниқса Тожимурод Мирзаев, Ҳусан Курдашев, Абдужаббор Саидов, Қурбонали Элчибеков, Абдулаҳат Ярбоев сингари оташқалб йигитларимиз культивацияни сифатли ўтказиб, ҳамкасбларига ўрнак бўлишмоқда. Бу азаматлар ўтган йили ҳам баракали меҳнат қилишган, ўз пўлат отлари билан 120—150 тоннадан ошириб «оқ олтин» териб олишганди. Шу кеча-кундузда ана шу механизаторларнинг жонбозликлари туфайли 200—220 гектар майдондаги ғўзага ишлов берилмоқда.

Юқорида айтганимиздек, бу йил сув танқислиги яққол сезилмоқда. Азим Сирдарё анча саёзлашиб қолган. Шунинг учун ҳам ҳар бир литр сувдан оқилона фойдаланилмоқда. Совхоз территориясидаги кўлларга ўндан ортиқ насослар ўрнатилиб, шу йўл билан сув масаласи ҳал этилмоқда. Сувчилар зиммасидаги масъулият кучайтирилди. Ҳар бир литр сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш тадбирлари ишлаб чиқилган, ғўзаларни тунда суғоришга алоҳида аҳамият бермоқдамиз.

Айрим йиллардаги каби сувдан истаганча ва истаган вақтда фойдаланишга чек қўйилди. Аввал бир участка тўла суғорилиб бўлингач, сўнгра иккинчи участкага сув бериш бошланади. Бу ҳол сувдан рационал фойдаланиш имконини бермоқда.

Суғориш ишларининг сифатли ўтказилишини таъминлаш учун барча бўлимлардаги сувчилар ўртасида социалистик мусобақани ташкил этганмиз. Сув нормасини ошириб адо этаётган сувчилар совхоз маъмурияти томонидан рағбатлантириб турилмоқда. Бундай тадбир ғўза парваришида ҳал қилувчи дам ҳисобланган шу кунларда айниқса қўл келмоқда.

Совхозимиз меҳнаткашлари беш йилликнинг якунловчи йилида оширилган социалистик мажбурият қабул қилишган. Жумладан, ҳосилдорликни гектар бошига пландаги 25,7 центнер ўрнига 35 центнерга етказишга аҳд қилганмиз. Ваъда вафоси билан, дейилганидек, ўз сўзимизнинг устидан чиқиш учун барча агротехника ишларини ўз вақтида, маромида сифатли ўтказмоқдамиз. Ҳозир ҳар туп ғўзада 2—3 тадан кўсак, 8—10 тадан гулни санаш мумкин.

Азамат пахтакорларимиз она-Ватан хирмонига 7910 тонналик дурдона тўкиб, эл-юрт олдида берилган ваъдаларининг устидан чиқадилар, партиямизнинг XXV съездини қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳалари бўйича ҳам план ва мажбуриятларини бажариш билан кутиб оладилар.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

ПИСКЕНТ. Муса Қўзибоев раҳбарлик қилаётган бригада 2-«Пискент» совхозининг илғорларидан бири. Деҳқонлар сув танқислигини мардонавор енгиб, 60 гектар майдонда мўл ҳосил етиштиришяпти. Ҳар гектаридан 35 центнердан хирмон кўтаришга бел боғланган.

Ўз сўзларининг устидан чиқиш учун курашаётган пахтакорлар орасида фидокор сувчи ва механизаторлар кўп. Улар кунни тунга улаб, меҳнат қилишяпти. Механизатор Сувон Зулқайнаров кундалик топшириқни ортиғи билан бажариб, эндиликда майдонларни учинчи культивациядан чиқаряпти. Абдураим Турсунматов, Анорбой Ўролов каби сувчилар икки сменада ишлаб, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

М. СОИПОВ.

ТУЙТЕПА. «Северний маяк» колхозининг деҳқонлари ҳосил тўплаш ойлигини намунали ўтказишмоқда. Колхозчилар дала ишларини илғор агротехника талаблари асосида ташкил этишган. Бу соҳада бригадалар ўртасида бошланган социалистик мусобақа яхши натижа беряпти. Ҳамкасблар бир-бирларининг далаларида тез-тез бўлиб, тажрибаларни ўртоқлашиб, умум юксалишга эришиш ҳаракатидалар.

Ўртоқ Ким бошлиқ бригада ва бошқа юқори ҳосилли бригадаларнинг дала меҳнаткашлари ғўзаларга ой охиригача икки марта ишлов беришга аҳд қилишган.

Э. ТУРСУНОВ.

БЕКОБОД. Норқўзи Содиқов 31 йилдан бери Навоий номли колхозда механизатор бўлиб ишлайди. Бу вақт ичида ўз ишини пухта ўрганиб, кўпгина ёш механизаторлар етиштириб чиқарди. Шу кунларда ҳам Содиқов ҳамкасблари билан беллашиб, кунига 7—8 гектар ерга ишлов беряпти.

Колхоз партия ташкилоти тажрибали моҳир механизаторнинг ғўзаларни авайлаб культивация қилишдаги ютуқларини пропаганда қилмоқда.

Б. ОТАҚУЛОВ.

ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Янгийўлдаги Ф. Носиров номли пахта тозалаш заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари якунловчи йил план топшириқларини бажариш йўлида астойдил меҳнат қилмоқдалар. Заводда илғор тажриба, фан ютуқларидан самарали фойдаланиш туфайли меҳнат унумдорлиги тобора ортмоқда.

Завод ярим йиллик давлат планини ҳам муддатидан илгари бажариб, 12660 тонна пахта толаси, 1902 тонна линт топширишга эришди. 21 миллион 360 минг сўмдан ортиқ маҳсулот реализация қилинди.

Корхона аҳли бу йил планга қўшимча 2 миллион 355 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олган.

Т. ЮСУПОВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

МЕҲНАТ ВАХТАСИ ТУГАЛЛАНДИ

ВАРШАВА. Польша портларининг ишчилари, кемасозлари ва балиқчилари йилнинг биринчи ярмидаги меҳнат вахтасини муваффақиятли туғалладилар. Масалан, Шчецин, Гданьск, Гдыния ва Всиноуйсьце портларида шу давр мобайнида 25,2 миллион тонна ҳар хил юк ортилди ва туширилди. Мамлакатнинг кемасозлари олти ой мобайнида заказчиларга жами 360 минг тоннадан зиёд юк кўтарадиган 49 кемани топширдилар, «Дальмор» балиқчилари эса денгизларда 96 минг тоннадан зиёд балиқ овладилар.

ЮКСАК МЕҲНАТ КЎРСАТКИЧЛАРИ

ГАВАНА. Кубанинг Лас-Вильяс вилоятидаги озиқ-овқат саноати корхоналари йилнинг биринчи ярмида юксак меҳнат кўрсаткичларига эришдилар. 77,5 миллион песолик ҳар хил озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрланди. Маҳсулот ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 9 процент ортди.

ГДРДА КОНЧИЛАР ВА ЭНЕРГЕТИКЛАР КУНИ

БЕРЛИН. Қорамтир кўмир маркази Котбусда Германия Демократик республикаси кончилари ва энергетиклари кунига бағишланган тантанали кун бўлди.

Республика кўмир ва энергетика саноати министри К. Зибольд йиғилишда сўзлаган нутқида саноатнинг ана шу соҳасидаги ходимлар меҳнатда юксак муваффақиятларга эришганлигини таъкидлади. Министр Германия Демократик республикасининг «Ҳурматли кончи» ва «Ҳурматли энергетик» номини олишга сазовор бўлган ишлаб чиқаришдаги энг яхши илғорларга ёрлиқлар топширди.

Котбусда кончилар ва энергетиклар кунига бағишланган халқ сайллари, Литва ССРнинг Давлат академик халқ қўшиқ ва рақс ансамбли «Летува» концертлари билан бошланди.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ УЧУН ТАНКЕРЛАР

СОФИЯ. Русе шаҳридаги кемасозлар ўз мажбуриятларини бажариб, нефть ташувчи икки кемани ўз муддатида Совет Иттифоқига топширдилар. «Волгонефть—121» ва «Лена—нефть—2003» танкерлари устига Совет Иттифоқи байроқлари тикилди. Бу танкерлар Совет Иттифоқининг соҳилларига қараб йўл олди.

(ТАСС, 7 июль).

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ВИЗИТИ

КОНАКРИ, 7 июль. (ТАСС мухбири). СССР Олий Совети депутати, Ўзбекистон Компартияси Қорақалпоғистон область комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов бошчилигидаги Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет Комитети делегациясининг Гвинея республикасига қилган визити тамом бўлди. Делегация Гвинеяда бўлган вақтида мамлакатнинг бир қанча шаҳарларига бориб, маҳаллий партия ва давлат органларининг раҳбарлари билан, корхоналарнинг меҳнаткашлари ва жамоат арбоблари билан учрашди. СССРдан келган меҳмонлар Киндиа шаҳрида Совет Иттифоқининг иқтисодий ёрдами билан қурилган боксит қазиб чиқариш миллий корхонасида бўлдилар.

Гвинея Демократик партиясининг бош секретари, Гвинея республикасининг президенти Аҳмад Секу Туре Совет делегациясини қабул қилди. Гвинея давлатининг бошлиғи Совет—Гвинея муносабатларига, КПСС билан Гвинея Демократик партияси ўртасидаги қардошларча ҳамкорлик ва бирдамликка юксак баҳо берди. Аҳмад Секу Туре Гвинея республикасида социалистик қурилиш ҳақида, экономика, маданият, маориф соҳасидаги конкрет вазифалар қандай ҳал этилаётганлиги тўғрисида, шунингдек мамлакат тараққиётининг янги босқичида партия иши тажрибаси тўғрисида совет вакилларига сўзлаб берди.

В. ЕМЕЛЬЯНОВ.

ҲАРБИЙ ЖИНОЯТЧИ ЎЛДИ

МАДРИД, 7 июль. (ТАСС). Таниқли гитлерчи ҳарбий жиноятчи Отто Скорцени Испания пойтахтида ўлди. У Гитлер шахсий посбонларининг бошлиғи бўлганди, СС қўшинларининг обер-штурбанфюрер унвонига эга бўлганди ва иккинчи жаҳон уруши чоғида иттифоқчи қўшинларига қарши бир қанча қўпорувчилик ҳаракатларини ташкил этган ва ўтказганди.

У Бенито Муссолинини бир мунча вақт турмадан ўғирлаб кетишга муваффақ бўлганди. Аммо шу «жасорат» Италия диктаторини шармандали ўлимдан қутқариб қололмади.

Урушдан кейин Отто Скорцени одил суддан қочиб Испанияда макон топган ва бу ерда расман экспорт-импорт конторасида ишлаганди.

Аммо ғарб мамлакатлари газеталарининг хабар қилишича, Скорцени фашистларнинг яширин доиралари билан жумладан фашистларнинг халқаро «Ўргимчак» ташкилоти билан алоқани узмаган. Бу ташкилотнинг номи Отто Скорценининг ўзига мос тушган. У ҳаётининг охирги кунларига қадар фашистларнинг фитна тўрини ва халқаро иғволарни тўқишдан тўхтамаганди.

Американлик рассом Берт Уинтропнинг мазкур асари «Союз»—«Аполлон» космик парвозига бағишланган. Чапда — Америка космик кемаси экипажи — астронавтлар Ванс Д. Бранд (чапда), Дональд К. Слейтон ва Томас П. Стаффорд. Ўнгда — «Союз» кемаси экипажи — Валерий Кубасов ва Алексей Леонов.

ТАСС фотохроникаси.

ҲУКУМАТНИНГ САМАРАЛИ ТАДБИРЛАРИ

ДЕҲЛИ, 7 июль. (ТАСС мухбири). Ҳукумат бош министри Индира Ганди эълон қилган социал-иқтисодий тадбирларни Ҳиндистондаги кенг сиёсий ва ижтимоий кучларнинг қўллаб-қувватлаши натижасида самарали амалга оширилмоқда.

Тегишли министрликлар бу тадбирларни шаҳар ва қишлоқда амалга оширишга киришдилар. Ҳамма жойларда нархларни стабиллаштириш учун, ғаллани ва энг зарур молларни яшириб қўювчиларга нисбатан кураш кучайтирилмоқда. Ҳукуматнинг янги программаси қандай бажарилаётганлигини назорат қилиб туриш ва бу соҳадаги ишларни мувофиқлаштириб олиб бориш учун бир қатор етакчи министрликларда махсус комитетлар тузилди.

Ҳукумат давлат хизматчиларининг жавобгарлигини ошириш ҳақида, сансалорликка ва бюрократизмнинг бошқа кўринишларига қарши, интизомни мустаҳкамлаш учун кураш олиб бориш тўғрисида фармойишлар чиқарди.

Марказий парламентнинг ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресс партиясидан сайланган 72 аъзоси қўшма баёнот эълон қилди. Улар бу баёнотда Индира Ганди бошлиқ ҳукуматнинг ўта ўнг, фашист ва сўл экстремистик ташкилотларни тақиқлаш соҳасида ўз вақтида кўрган қатъий чораларини қўллаб-қувватладилар.

Парламент аъзолари ҳинд халқини хушёр бўлишга ва ҳукумат томонидан эълон қилинган иқтисодий программани дарҳол ва самарали амалга оширишда ҳукуматни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашга даъват этди.

Ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресс партиясининг раиси Д. К. Баруа ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: Ҳукуматнинг Ҳиндистондаги ички вазиятни мустаҳкамлашга қаратилган фавқулодда тадбирлари мамлакатнинг ҳаётида жуда муҳим воқеадир.

Ҳозирги мураккаб кунларда халқаро майдонда берилаётган мадад биз учун муҳим эканлиги тўғрисида гапириб ўтишни истайман. Бунда аввало, Совет Иттифоқининг қўллаб-қувватлаётганлиги муҳим эканлигини таъкидлаб ўтиш керак. СССР— бизнинг синалган дўстимиз. СССР билан муносабатларимиз замонлар синовидан ўтди ва бу синовлар мамлакат тараққиётининг турли босқичларида яхши самара берди. Биз, деб таъкидлаб ўтди сўзининг охирида Д. К. Баруа, Ҳиндистон—Совет дўстлиги Жанубий Осиё кичик қитъасида тинчлик ва барқарорликни таъминлашига астойдил аминмиз.

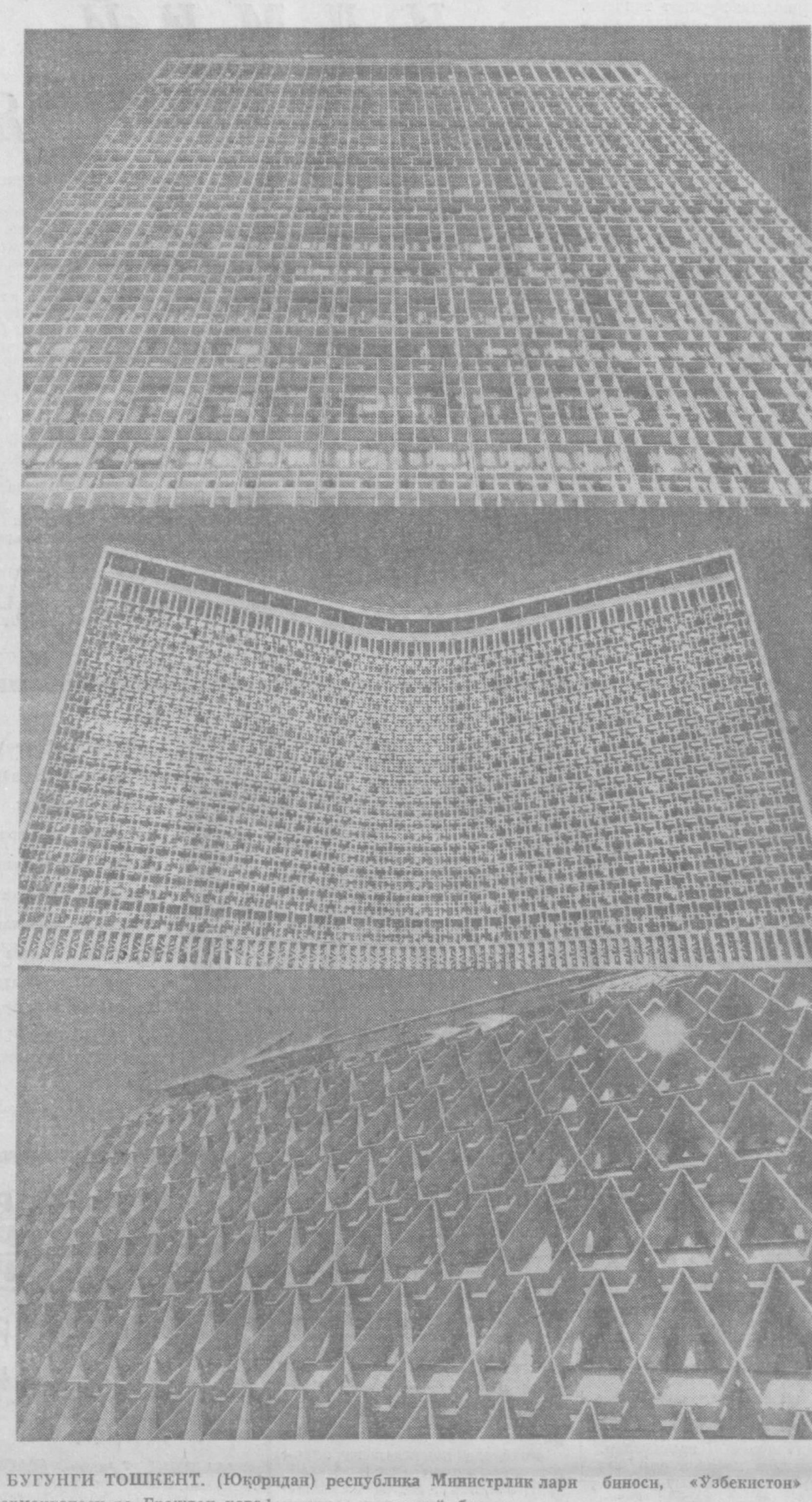

БУГУНГИ ТОШКЕНТ. (Юқоридан) республика Министрлик лари биноси, «Ўзбекистон» меҳмонхонаси ва Граждан ҳавофлотининг маъмурий биноси.

В. Таран фотоси.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

ЛЕКТОРЛАРНИНГ ЯНГИ ОТРЯДИ

Яқинда область партия комитети ҳузурида ташкил қилинган бир йиллик лекторлар маҳорати мактаби ўз ишини тугатди. Мактаб тингловчилари олдида «Ленин ва Шарқ аёллари», «Турмуш ва эстетика», «Оилада бола тарбияси», «Муҳаббат, никоҳ ва оила» ва шунга ўхшаш темаларда 30 дан зиёд лекция ўқилди.

Мактабда маданият ва турмуш масалалари, ёшларнинг маънавий тарбиясига оид лекциялар ўқийдиган 70 га яқин аёл лекторлар тайёрланди. Тингловчилар составн асосан район комсомол комитетларининг секретарлари, бошланғич партия ташкилотлари секретарлари ва уларнинг ўринбосарлари, мактаблар, техникумларнинг директорлари, ўқитувчилар, ишлаб чиқариш корхоналарининг мастер ва бригадирлари, қишлоқ Советлари раислари ва ўринбосарларидан иборат эди.

Битирувчиларга меҳнаткашлар олдида маданият, турмуш, этика ва эстетика масалалари бўйича суҳбат ва лекциялар ўтказиш ҳуқуқини берувчи шаҳодатнома топширилди. Кўплаб лекторлар ҳозирдаёқ аҳоли орасида агитация ва пропаганда ишини қизитиб юбордилар.

ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

Дала ишлари авжига чиққан айни долзарб кунларда область матлубот жамияти хўжаликларнинг энг гавжум ерларида, дала шийпонларида кўчма савдо пунктлари ташкил қилмоқда. Ҳозир дўкон дала меҳнаткашлари хизматидадир.

Кўчма дўконларда озиқ-овқат маҳсулотлари, саноат моллари билан савдо қилинмоқда. Шунингдек, деҳқонларнинг вақтларини ҳисобга олиб, график асосида ишлайдиган автолавкалар ҳам меҳнаткашларга жуда қўл келмоқда. Қишлоқларда магазинларнинг иши пахтакорлар эҳтиёжини ҳисобга олиб ташкил этилган.

Область матлубот жамияти томонидан яқинда илғор ишчи ва хизматчиларга, пахтакорларга 20 мингдан зиёд совға тайёрлаб берилди. Дала шийпонларини жиҳозлашга ҳам катта эътибор берилмоқда. Ҳозир кўплаб дала шийпонларига янги мебеллар, идиш-товоқлар келтирилди.

ЯНГИ КИНОТЕАТРЛАР

Ангрен шаҳрида 800 ўринли янги кинотеатр қурилмоқда.

«Узбекшахтастрой» тресги қураётган бу объектни шу йил фойдаланишга топширилиши кутилмоқда. Ҳозир бу ерда қурилиш ва монтаж ишлари айни қизғин пайт.

Тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилида областимизнинг бошқа шаҳар ва районларида ҳам кўплаб янги кинотеатр бинолари қуриб битказилади. Чунончи, 16-қурилиш тресги коллективи Бекободда қишки ва ёзги кинотеатр биносини қурмоқда. Бу кинотеатрларнинг ҳар бирида бирйўла 400 томошабин кенг экранли фильмларни кўриш имкониятига эга бўлади. Бектемир ва Олмалиқ шаҳарларида ҳам янги кинотеатрларга пойдевор қўйилди.

МАИШИЙ ХИЗМАТ ЯХШИЛАНАДИ

Мўл ҳосил иштиёқида меҳнат қилаётган колхозчи ва совхоз ишчиларига маиший хизмат кўрсатиш тобора яхшиланиб бормоқда. Ҳозирги кунда 50 дан зиёд кўчма автолавка дала меҳнаткашларига маиший хизмат кўрсатмоқда.

Турли буюмларни тузатиш, ремонт қилиш жойнинг ўзида амалга оширилмоқда. Қишлоқларда кўчма сартарошхоналар ишлаб турипти. Шунингдек, колхозчилар маиший хизмат кўрсатиш ходимларига ўзлари ёқтирган фасонда кийим-кечакларга буюртмалар ҳам беришмоқда.

Йирик маиший хизмат кўрсатиш комбинатларида ҳам иш қизғин. Ҳар бир комбинат хизматчилари махсус график бўйича колхозлар дала шийпонларида бўлиб, ўртача 20 хилдан ортиқ буюртмани бажаришмоқда.

ҚАТРАЛАР

ТАЪЗИМ

Мен яқинда тоғдаги олис бир қишлоқда бўлдим.

Қишлоқ марказидаги гулзорда мангу олов ёниб турипти. Гулхан ёнида Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган шу қишлоқ марди-майдонларининг хотирасига мармардан ёдгорлик тикланган.

Бир маҳал оппоқ соқоли кўкрагига тушиб турган, ёши етмишларга бориб қолган бир мўйсафид олти-етти яшар невараснни етаклаб, ёдгорлик ёнига келди. Бобонинг ҳам, неваранинг ҳам қўлида анвойи гуллар. Улар гулларни ёдгорлик пойига қўйиб, анча вақтгача гулхандан кўзларини узмай, сукут сақлаб турдилар. Мен ҳам улар ёнида турдим.

Тоғ шамоли гулхан чўғини ўйнарди. Қария бошини гулхандан кўтарди, сўнг мен билан кўришиб, ҳол-аҳвол сўраб, майдон чеккасидаги булоқ устида қад кўтарган азим чинор остидаги сўрига бошлаб борди.

Дастурхон ёзилди. Невара чой келтирди. Отанинг суҳбатга муштоқ эканлигини билдим. Чой асносида дарду дилимиз очилиб кетди. Ота қирқ ёшида ғалаба билан уйга қайтиб келганлигини айтди. Фронтда зенитчи бўлиб, гитлерчи калхатларни қийратганлигини сўзлаб берди.

Ёдгорликка гул қўйилган кун отанинг ҳам, неварасининг ҳам туғилган куни экан. Ота, ўз тенгқурларидан кўп киши урушда ҳалок бўлганлигини айтди. Сўнг бундай деди:

— Қани энди улар ҳаёт бўлганларида мана шу сизу биз соясида дам олиб ўтирган чинор тагида ош қилиб, етмиш йиллигимни нишонлаган бўлар эдик.

— Бошқа тенгқурларингиз балки бордир, совхоз ҳам улуғ ёшингизни эсга олгандир, — дедим.

Ота менга хурсанд қаради:

— Улуғ ёшимни яхши нишонладилар. Раҳмат уларга! Аммо тенгқурларим бўлганда янада бошқача-роқ бўларди. Бир кўрпада, бир кўчада катта бўлган дўстларимдан айрилганман. Улар хотирасига шу ёдгорлик тикланиб, шу гулхан ёниб турибди. Шунинг учун ҳар кун бир марта бу ерга таъзимга келаман.

ТАБАРРУК ЖАВОН

Қишлоқ кутубхонасига келдим. Икки қаватли саккиз хонадан иборат кўркам ва шинам бино. Иккинчи қаватдаги кенг хона — қироатхона. Бу ерда ёшу қари китоб мухлислари ўзлари қизиққан адабиётларни кўздан кечириш билан банд.

Бир маҳал қишлоқ ўртасидаги мангу олов ёнида кўрган ва кейин чинор тагидаги сўрида танишган кекса суҳбатдошим кутубхонага кириб келди. Қўлида республика газетаси. Кутубхона мудираси ёшгина ёқимтой жувон, отага пешвоз чиқиб салом берди.

— Қизим, жавонга газета келтирдим. Унда учта ҳамқишлоғимизнинг номи бор. Биттаси менинг ўртоғим Абдураҳмон эди. Брестда, 1941 йил июль тонг отарида ҳалок бўлган экан. Яқинда Брест қалъасида қазилма ишлари бораётганда унинг суяги ва номи ёзилган ҳужжат топилибди. Шулар газетага ёзилган экан, хабаринг бўлдими, йўқми, деб олиб келдим.

— Раҳмат, ота, — жувон ота қўлидан газетани олиб варақлади, сўнг тегишли жойини топиб, ҳаяжонланиб ўқиди ўша жойини менга кўрсатиб, деди:

— Мана, қаранг, қарийб ўттиз беш йилга яқин ер остида ётган номаълум қаҳрамон ҳақида хабар. Қишлоғимиздан экан. Биз газетани манави табаррук жавонда сақлаймиз. Авлодларимизга тарих учун сақлаймиз.

Ота ҳайрлашиб чиқиб кетди.

Табаррук жавон! Мен кутубхонанинг мутолаа зали деворига махсус ишланган жавон ҳужжатлари билан танишдим. У ерда турли тилларда ва турли йилларда чиққан газета подшивкалари, муқоваланган журналлар ва китоблар дид билан таҳланиб, эҳтиёт билан сақланмоқда. Табаррук жавондаги ҳар бир ҳужжат шу қишлоқдан бўлган Ватан фарзандларининг Улуғ Ватан уруши фронтларида кўрсатган қаҳрамонликларини ҳикоя қилади.

— Жавондаги ҳужжатларни ким тўпламоқда? — деб сўрадим кутубхона мудирасидан.

У иккинчи қават деразасидан ҳовлига қаради: —

— Ўша табаррук отахонимиз. Табаррук жавон улардан ёдгор.

НАЗАРМАТ.

ОРОМГОҲЛАР ЎҚУВЧИЛАР ИХТИЁРИДА

Шу кунларда областимизнинг жуда кўп соя-салқин жойларида пионер лагерлари ташкил этилган. Буларда юзлаб мактаб ўқувчилари пионер ёзини соз ўтказмоқдалар. Биргина Қуйи Чирчиқ районида 20 дан ортиқ янги ташкил этилган пионер лагерларида мактаб ўқувчилари яхши дам олмоқдалар. Райондаги «Заря коммунизма», Энгельс номли, Ленин номли колхозларда ташкил этилган пионерлар лагерда ҳам ёшларнинг мириқиб дам олишлари учун барча шарт-шароитлар яратиб берилган. Лагерда спорт майдончалари, кутубхона, шахмат-шашка ва бошқа тўгараклар мунтазам ишлаб турибди.

Болалар вақти-вақти билан турли жойларга экскурсиялар ва походлар уюштириб туришибди. Бундай лагерлар областимизнинг Юқори Чирчиқ ва Бўка районларида ҳам яхши ишлаб турибди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Спорт

СПАРТАКИАДА ХАБАРЛАРИ

ВОЛЕЙБОЛ. Москвада СССР халқлари VI спартакиадасининг волейбол турнири ниҳоясига етди. Асосий совринлар учун курашда Москва терма командасининг қўли баланд келди. Пойтахт спортчилари олтин медалларга сазовор бўлишди.

Ўзбекистон вакиллари эса ўзлари қатнашаётган 7—12 ўринлар учун курашувчи командалар ўртасида иккинчи ўринни олдилар. Охирги учрашувда йигитларимиз Белоруссия волейболчиларига 1:3 ҳисобида ютқазиб қўйганларига қарамай, кучли саккизликдан ўрин олдилар.

ВЕЛОШОССЕ. Каунас шаҳрида велосипедчиларнинг мусобақалари давом этмоқда. Команда пойгасида халқаро классли СССР спорт мастерлари В. Абрамов, А. Савкин, А. Дикусар ва хизмат кўрсатган спорт мастери А. Юдинлардан иборат ўзбекистонлик пойгачилар маррага иккинчи бўлиб келишди.

Спартакиада турнири билан бир вақтда СССР чемпионати ҳам ўтказилди. Бунда вакилларимиз бронза медалини қўлга киритдилар. Умумий ҳисобда эса Ўзбекистон терма командаси иккинчи ўринни ишғол қилди.

ОҒИР АТЛЕТИКА. Штангачиларнинг баҳсларида яна бир вакилимиз совриндорлар қаторидан ўрин олди. Енгил вазнли оғир атлетикачилар ўртасида А. Картунов даст кўтаришда 132,5 килограмм оғирликдаги штангани кўтариб, кичик кумуш медаль билан тақдирланди.

Умумкоманда ҳисобида Ўзбекистон вакиллари ҳозирча тўртинчи ўринда боришмоқда.

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

Футбол бўйича республика XXXII чемпионати бошланганлигини хабар қилган эдик. Дастлабки тур жуда сермаҳсул бўлди. Чунончи, Янгиернинг «Бетонщчик» футболчиларини қабул қилган «Трактор» (Тошкент) командаси жуда йирик ҳисобда ғалабага эришди — 10:0. Шу турда тошкентлик спартакчилар ўз майдонларида янгийўллик клубдошлари билан дуранг ўйнадилар — 0:0. Олмалиқнинг «Металлург» командаси эса «Пахтакор» (Жиззах) футболчилари устидан 3:1 ҳисобида ғалабага эришди.

Қолган учрашувлар қуйидагича тугади. «Строитель» (Самарқанд) — «Текстильщик» (Наманган)—5:1, «Тонг» (Қарши) — «Меҳнат» (Марғилон) — 1:1, «Шаҳрихон» (Андижон) — «Нефтяник» (Фарғона) — 4:1, «Спартак» (Урганч) — «Хоразм» — 0:0.

* * *

Самарқандда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг «Умид» соврини учун ёшлар ўртасида финал мусобақалари бўлиб ўтди. Кескин футбол курашида ўтган бу турнирда Фарғона терма командаси фахрий шохсупа тўрига кўтарилди.

Кейинги ўринларни Самарқанд ва тошкентлик ёш футболчилар ишғол қилишди.

МЕНИНГ МИЛИЦИЯМ

ОСОЙИШТАЛИК ПОСБОНЛАРИ

...Владимирни тунги соат бешда уйғотишди.

У апил-тапил кийиниб, белгиланган жойга тезда етиб келганда, қоровул аёл магазинга ўғрилар тушгани ва молларни ўмариб, ғойиб бўлишганини айтди. Владимир магазин ичларини ва атрофини синчковлик билан текширди. «Ўғрилар ҳали узоққа кетиб улгурмаган бўлишса керак», — деган хулосага келди.

Худди шу пайт тонг қоронғусида магазин ёнидаги йўлдан Тошкентга қатновчи автобус ўтиб қолди. «Эҳтимол, улар шу автобусга чиқишгандир». Владимирнинг ҳаёлига шу фикр келди ва автобусни қувиб етиб тўхтатди. Йўқ, бундай бўлиб чиқмади. Ўғрилар бошқа йўл билан ғойиб бўлишган экан. Милиция катта лейтенанти Владимир Пархоменко бошчилигида оператив группа ўғриларни излашга киришди.

Қидирув группасининг изчил ва тезлик билан иш олиб борганликлари туфайли ўғрилар Тошкент шаҳрида ўмарган молларини «жойлаш» билан овора бўлиб юрган бир пайтда қўлга олинди.

Бу — Қуйи Чирчиқ район ички ишлар бўлими ходимларининг ишларидан бир лавҳа, холос. Милиция катта лейтенанти, район ички ишлар бўлими бошлиғи Раҳимжон Одилов бошчилигидаги милиция ходимлари тартиббузарлик ва жиноятчиликка қарши актив кураш олиб бормоқдалар. Район ички ишлар бўлимида хизмат қилаётганларнинг кўпчилигини юрагида ғайрати ва билагида кучи жўшиб турган ёшлар ташкил этади. Ҳозирги кунда Ж. Жакинов, Х. Абдураҳмонов, А. Хўжаев, Х. Ермонов, Р. Низомов, В. Ахраменко каби ёшлар жамоат хавфсизлигини сақлашда ўрнак бўлмоқдалар.

Осойишталик посбонларига жиноятчиликка қарши курашда, уни очишда жамоатчилик ва халқ дружиначилари яқиндан ёрдам бермоқда. Участка инспекторлари ўз атрофига жасур ва қўрқмас, ҳалол йигитлардан халқ дружиначилар отрядлари ташкил қилганлар.

Кейинги пайтда районда енгил автомашиналар ва бошқа транспорт воситалари сони ортиб бораётир. Шуни ҳисобга олган Сахиев бошчилигидаги автомобиль инспекция ходимлари ҳозирда ўз ишларига алоҳида талабчанлик билан қарамоқдалар.

Х. ОЛЛАНАЗАРОВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

ДРЕЗДЕН УСУЛИ

Дрезден (ГДР) шаҳрида бир йўла бир неча ресторан ва ошхоналарга хизмат кўрсатувчи идиш-товоқ ювиш корхонаси очилди. Бу ердаги агрегатлар бир сменада ўн беш мингтагача тарелкани тозалаб, ювиб беради. Ҳисоб-китобларга қараганда, ювилиши лозим бўлган идишларни ҳатто ўн километр масофага, марказий ювиш корхонасига олиб борилган тақдирда ҳам анча вақт ва маблағ ютиларкан. Ошхоналардаги шароит ҳам яхшиланади.

БАЛИҚЛАР «СЎЗЛАШГАНДА»

Яқинда Японияда балиқларнинг ўзаро «сўзлашуви»ни эшитиш имконини берувчи электрон аппарат яратилди. Махсус мослама денгиз, кўл ва дарёларда яшовчи балиқларнинг одам пайқай олмайдиган товушини баландлатиб эшиттиради.

Бу мослама асосан балиқчилар учун мўлжалланган бўлиб, қармоқларни қаерга ташлаш лозимлигини кўрсатиб беради. Аммо, баъзибир кишилар балиқлар товушини эшитишга берилиб кетиб, уни соатлаб тинглаб ўтирадиган бўлдилар.

Вақти келиб, бу хилдаги машғулотлар миллий ишқибозликка айланиб кетиши мумкин.

АФСОНАВИЙ ШАҲАР

Эгей денгизидаги Тир (Сантория) ороли археологлар диққатини ўзига жалб этди. Орол яқинида, 500 метр чуқурликда шаҳар қолдиқлари топилди. Бу ерда Юнонистоннинг «олтин даври»да вужудга келган маданий марказлардан бири жойлашган бўлса керак, деб тахмин қилишмоқда. Аниқланишича, шаҳар кучли зилзила натижасида бир неча дақиқада денгиз тубига чўкиб кетган экан. Баъзи бир тадқиқотчилар афсонавий Атлантида шу шаҳарнинг ўзи эмасмикан, деб айтмоқдалар.

ТАХМИННИ ТАСДИҚЛАГАН ТАДҚИҚОТ

19 асрдаёқ Мексика пойтахтининг территорияси аста-секин пастлаб бораётгани ҳақида тахминлар қилинган эди. Узоқ вақт давомида бунга сабаб шаҳар жойлашган водийнинг умуман чўкаётганлиги бўлса керак, деб ҳисоблаб келинган эди.

Аммо, кейинги йиллардаги тадқиқотлардан ер қаъридан саноат ва ҳоказо мақсадлар учун тортиб олинаётган ер ости сувлари запаси тобора камайиб кетаётгани маълум бўлди. Мехико шаҳри чўкиб бораётганлигининг ҳам асосий сабаби шундадир. Кейинги 17 йил ичида шаҳар саккиз метрга чўккан.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00— МОСКВА. 18.00 —ТОШКЕНТ. 18.05 — Телефильм. 18.30 — Ўсмирлар учун кўрсатув. 19.10 — «Ахборот». 19.25 — **Ўтган кунлар** (бадиий фильм). 21.10 — «Ахборот». 21.30 — Концерт. 22.00 —«Вақт». 22.30 —«Мураббийлар». **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 18.00 — МОСКВА. **Эски шахта сири** (бадиий фильмнинг 1-2-серияларн). 19.00 — Янгиликлар. 19.15— Концерт. 19.30 — Целлюлоза-қоғоз саноати корхоналари ва қурилишларида. 20.00 — Фильм-концерт. 20.30— **Оловнинг бўйсундирилиши** (бадиий фильмнинг 1-серияси). 20.00 — Ҳужжатли фильмлар экрани. 22.30 — Адресимиз — Совет Иттифоқи. 23.30 — Спортлото. **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.05 — Киноальманах. 20.45 — Тошкент янгиликлари. 21.00 — Ўқитувчи экрани. 21.30 — Телеспектакль.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Эсавер, шамол! — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Туҳмат қурбони — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). «ДРУЖБА» (17.00, 19.00, 20.00, 21.00).

Туҳмат қурбони; Тонг — «ҚОЗОҒИСТОН» (18.00, 21.00).

Бирдан бир йўл — «ДРУЖБА» (18.00, 21.30), «НУКУС», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Эҳтиёт бўл, Зузу! — «ҚОЗОҒИСТОН» (17.00, 20.00).

ЁЗГИ БИНОДА

(20.45 да бошланади)

Бирдан бир йўл — «ХИВА».

Эсавер, шамол! — «ФЕСТИВАЛЬ».

ЯНГИЙЎЛ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

1975 — 76 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ҚУЙИДАГИ БЎЛИМЛАРГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

фельдшерлик, умумий профилдаги медицина ҳамшираси, болалар муассасалари учун медицина ҳамширалари.

Билим юртига 30 ёшгача бўлган 8- — 10 синф ҳажмида маълумотли, кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширганлар қабул қилинади.

Аризалар 14 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача қуйидаги фанлардан ўтказилади: **8- синф ҳажмида маълумотлилар — она тили** (диктант), **математика** (оғзаки): **10- синф ҳажмида маълумотлилар — адабиёт** (иншо), **химия** (оғзаки).

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Янгийўл шаҳар, Ленин кўчаси, 56-уй.

«СЕЛЬТРАНССПЕЦСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ 20-ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИЛГАН КОЛОННАСИГА

Тошкент областида ишлаш учун йўл текисловчи механизмларни ҳайдовчилар, йўл ишчилари

КЕРАК

Ишчилар бир йил мобайнида Тошкент шаҳрида уй-жой билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Янгийўл районн, «Эркин» посёлкаси (18, 122, 131-автобусларнинг «Эркин» бекати).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, №26. ТЕЛЕФОНЛАР коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142.

Р—01587. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64634. Б—3412.